

**UCHWAŁA NR XXIII/162/2016
RADY MIEJSKIEJ W DOBRYM MIEŚCIE**

z dnia 28 kwietnia 2016 r.

w sprawie zmiany uchwały w sprawie przyjęcia planu „Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446) Rada Miejska w Dobrym Mieście uchwala co następuje:

§ 1

W § 1 Uchwały Nr XI/77/2015 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia planu „Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miasta Cittaslow” słowa „„Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miasta Cittaslow” w części dotyczącej miasta Dobre Miasto” zastępuje się słowami „Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow”.

§ 2

W Uchwale Nr XI/77/2015 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia planu „Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow” załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie jak załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dobrego Miasta.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

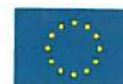
Przewodniczący Rady Miejskiej

Joachim Zawacki

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**Lokalny Program Rewitalizacji
gminy Dobre Miasto
w ramach Ponadlokalnego programu
rewitalizacji sieci miast Cittaslow**

Spis treści

Słowniczek pojęć	3
Wstęp	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy ..	7
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	10
2.1. Ogólna charakterystyka obszaru.....	10
2.2. Sfera społeczna.....	13
2.3. Sfera gospodarcza.....	32
2.4. Sfera środowiskowa.....	36
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	40
2.6. Sfera techniczna.....	48
2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	52
3. Wizja i cele rewitalizacji.....	62
4. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
4.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć	67
4.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć	81
5. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	88
6. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji.....	92
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji	97
8. System wdrażania programu rewitalizacji.....	100
9. System monitorowania Programu	104
Spis tabel	106
Spis wykresów.....	106
Spis rysunków	106
Spis schematów	107

Słowniczek pojęć

Rewitalizacja – wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji;¹

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);²

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację;³

Program rewitalizacji – oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze społeczeństwa, gospodarki, przestrzenno-funkcjonalnej

---

¹ Krajowa Polityka Miejska

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

³ j.w.

i technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru;

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane działanie w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów oraz zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE w ramach programu operacyjnego.

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane transformacją ustrojową i wyzwaniami gospodarki wolnorynkowej ujawniły szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich. W efekcie, w wielu miastach i dzielnicach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.⁴

W celu przywrócenia do życia obszarów zdegradowanych i stworzenia tam miejsc przyjaznych mieszkańcom, konieczne jest przeprowadzenie wieloetapowych i długookresowych działań rewitalizacyjnych.

W celu realizacji ww. założeń konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na przeprowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany oraz zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem jest *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*.

Rewitalizacja gminy Dobre Miasto obejmuje przemiany obszarów zdegradowanych w pięciu sferach:

- Społecznej – zapobieganie patologiom społecznym, w tym aktywizacja społeczno-zawodowa osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży zamieszkującej obszary zdegradowane;
- Gospodarczej – działania promujące zatrudnienie oraz ograniczające ryzyko przerywania aktywności zawodowej;
- Przestrzenno-funkcjonalnej – modernizacja przestrzeni publicznej w celu realizacji działań na rzecz integracji społecznej;
- Technicznej – poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych oraz dostosowanie ich do realizacji działań obejmujących kwestie społeczne oraz gospodarcze;
- Środowiskowej – realizacja działań w celu poprawy środowiska naturalnego.

Inicjatorem powstania *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* jest Gmina Dobre Miasto, która jako jednostka samorządu terytorialnego podejmuje działania zmierzające do rewitalizacji obszarów zdegradowanych znajdujących się w jego granicach administracyjnych.

---

⁴ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju 2014

Horyzont czasowy *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto* obejmuje lata 2016-2023. Dokument opracowano przy założeniu, że cele i zadania będą realizowane na przestrzeni kolejnych 7 lat. Należy zaznaczyć, iż horyzont czasowy wskazany w poniższym dokumencie obejmuje w całości nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz pokrywa się z horyzontem strategicznych dokumentów regionalnych i krajowych.

Ponadto poniższy dokument może zostać zaktualizowany o dodatkowe projekty i ich zewnętrzne źródła finansowania oraz włączenie w proces rewitalizacji nowych partnerów społecznych.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi ***Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2010 z dnia 3 lipca 2015 r.***

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow jest dokumentem strategicznym z elementami operacyjnymi, mającym swoje podstawy w diagnozie istniejących problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach programu rewitalizacji będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz najważniejszych dokumentów strategicznych wraz z ich celami, do których nawiązuje poniższy dokument, zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Nazwa dokumentu strategicznego lub planistycznego	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny dokumentów strategicznych lub planistycznych
Zasięg europejski	
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Zasięg krajowy	
Umowa Partnerstwa	Priorytet I. Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II. Spójność społeczna i aktywność zawodowa Priorytet III – Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV. Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami
Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym
Krajowa Polityka Miejska	Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone)
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego Cel III.1. Integracja społeczna Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<p>Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”), Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<p>Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Cel 1. Wzrost zatrudnienia Cel 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli</p>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego</p>
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	<p>Priorytet I. Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet III. Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP</p>
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	<p>Cele tematyczne Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie</p>

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej
Zasięg regionalny	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025	Cel szczegółowy 1. Konkurencyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020	Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego	Cel 1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju. Cel 2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich
Zasięg lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Dobre Miasto	Dokument w trakcie opracowywania
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobre Miasto	Celem polityki przestrzennej realizowanej przez Gminę Dobre Miasto jest rozwinięcie i uzupełnienie polityki przestrzennej państwa, w szczególności w odniesieniu do ochrony i optymalnego wykorzystania najcenniejszych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego. Wspieranie realizacji polityki przestrzennej powinna przynosić efekty, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców i wizerunku miasta i gminy.
Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Dobre Miasto na lata 2009 – 2018	Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie skutkom długotrwałego bezrobocia Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej Cel strategiczny 4. Ograniczenie alienacji ludzi starszych i niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

2.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Gmina miejsko – wiejska Dobre Miasto leży nad rzeką Łyną, w północnej części Pojezierza Olsztyńskiego, w centrum historycznej Warmii, administracyjnie przynależy do powiatu olsztyńskiego. W układzie przestrzennym położona jest w środkowej części województwa warmińsko – mazurskiego, w odległości ok. 26 km od stolicy regionu Olsztyna.

Gmina Dobre Miasto sąsiaduje z następującymi gminami:

- od strony północno – wschodniej z gminą Lidzbark Warmiński,
- od strony północno – zachodniej z gminą Lubomino,
- od strony wschodniej z gminą Jeziorany,
- od strony południowej z gminą Dywity,
- od strony zachodniej z gminą Świątki.

Miasto Dobre Miasto stanowi siedzibę władz gminy miejsko-wiejskiej Dobre Miasto. W mieście krzyżuje się kilka dróg o znaczeniu regionalnym i jedna droga o znaczeniu międzynarodowym. Regionalne to: Dobre Miasto – Orneta, Dobre Miasto – Jeziorany, Dobre Miasto – Ostróda, Dobre Miasto – Miłakowo, oraz droga krajowa Nr 51, prowadząca do przejścia granicznego w Bezledach.

Rysunek 1. Położenie Gminy Dobre Miasto na tle województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu olsztyńskiego

Źródło: Zasoby internetowe www.zpp.gov.pl

Powierzchnia gminy zajmuje 258,7 km². Zgodnie ze Statutem gminy Dobre Miasto, gmina dzieli się administracyjnie na 23 jednostki pomocnicze (sołectwa): Barcikowo, Bzowiec, Cerkiewnik, Głotowo, Jesionowo, Kabikiejmy, Kabikiejmy Dolne, Knopin, Knopin Osada,

Kosyń, Kunik, Łęgno, Mawry, Międzyzlesie, Nowa Wieś Mała, Orzechowo, Piotraszewo, Podleśna, Prasłity, Smołajny, Stary Dwór, Swobodna, Urbanowo.

Dobre Miasto usytuowane jest w centralnej części gminy na powierzchni 4,86 km². Miasto dzieli się na 5 jednostek pomocniczych (osiedli): Za Miedzą -1, Za Miedzą – 2, Śródmieście, Przysiółek Dolny, Przysiółek Górny.

Historia gminy Dobre Miasto

Prawa miejskie Dobre Miasto otrzymało 26 grudnia 1329 r. od biskupa Henryka Wogenapa. Duże znaczenie dla rozwoju miasta miało przeniesienie tu w 1347 r. Kapituły Kolegiackiej. W ciągu kilkudziesięciu lat kanonicy wybudowali kościół, odpowiadający rangą kapitule, szkołę parafialną oraz szpital. Wraz z budową kolegiaty zaczęto wzmacniać obwarowania miejskie. Powstały mury obronne z kamienia i cegły.

Oddalone o 4 km Głotowo już w XIV wieku służyło z odpustów i kolegiaty przeniesionej potem do Dobrego Miasta. Za czasów staropruskich, jak głosi legenda, miało tu istnieć miasto stanowiące stolicę ziemi zwanej Głotowią. Obecnie, obok pięknego barokowego kościoła, wzdłuż rzeki Kwieli ciągnie się interesująco wkomponowana w przyrodę Kalwaria Warmińska. W 14 kapliczkach-stacjach przedstawione są sceny Drogi Krzyżowej.

O 5 km od Dobrego Miasta leży wieś Smołajny, dawna letnia rezydencja biskupów warmińskich. Po zniszczeniach wojny północnej (1700-1721) odbudował ją biskup Adam Grabowski. O park i ogród zadbał Biskup Ignacy Krasicki. Z tamtych lat zostały itp. piękne aleje: klonowa i lipowa oraz staw. W pałacu mieści się Zespół Szkół Rolniczych, prowadzący działalność agroturystyczną. Goście mogą wybrać się po okolicach konno lub bryczką, popływać kajakiem po rzece, wieczór spędzić przy ognisku, a przenocować w wieży.

Koniec II wojny światowej przyniósł najtragiczniejsze wydarzenia w dziejach Dobrego Miasta. Spaleniu uległo 65% zabudowy, prawie całkowicie zniszczono gazownię, elektrownię, wodociągi, młyny i piekarnie. Według powojennego spisu (1946) miasto liczyło 966 mieszkańców. Nowi mieszkańcy przybyli z kresów Wschodnich, zwłaszcza z Wileńszczyzny, Białorusi i Ukrainy.

1 sierpnia 1945 r. garnizon radziecki przekazał władzę burmistrzowi Dobrego Miasta. W lipcu 1946 r. rozpoczęły działalność Zakłady Przemysłu Drzewnego. W grudniu 1947 r. ruszyła pierwsza produkcja młockarni w „Warmińskiej Fabryce Młockarni”. W 1955 r. zaczęto wyrabiać cukierki i lizaki w Spółdzielni Pracy „Jutrzenka”. Dalsze lata to okres dynamicznego rozwoju miasta.⁵

---

⁵ Internet, www.dobremiasto.org, 15.04.2016 r.

Dobre Miasto należy do **Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow**. Celem Stowarzyszenia jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia, zarządzanie miastem zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, W miastach sieci Cittaslow:

- realizowana jest polityka środowiskowa dążąca do utrzymania i rozwoju charakterystycznych cech obszaru i zabudowy miejskiej,
- realizowana jest polityka mająca na względzie ustanowienie funkcjonalnej infrastruktury i podejmowane są działania nad poprawą jakości życia ich społeczności,
- promuje się technologie skierowane na poprawę wartości środowiska naturalnego i zabudowy miejskiej,
- stymuluje się produkcję i wykorzystanie produktów żywnościowych otrzymanych drogą naturalnych technik nieszkodliwych dla środowiska, z wyłączeniem produktów modyfikowanych genetycznie,
- chroni się lokalne produkcje mające korzenie w kulturze i tradycjach, które przyczyniają się do utrzymania specyficznego charakteru terytorium, zachowując miejsce i style, promując okazje i miejsca uprzywilejowane z uwagi na bezpośredni kontakt między konsumentami a producentami towarów wysokiej jakości,
- promuje się gościnność jako moment pierwszego kontaktu ze społecznością i jej specyfiką, usuwając przeszkody natury fizycznej i kulturowej, które mogą przeszkodzić w pełnym i powszechnym wykorzystaniu zasobów miasta,
- wśród mieszkańców wspierana jest świadomość życia w jednym z miast Slow City, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska młodzieży i szkoły, poprzez systematyczne informowanie o korzyściach członkostwa w sieci miast.⁶

Na terenie gminy Dobre Miasto aktywnie działa **Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”**, której celami jest itp.:

1. działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszaru działania, zwłaszcza obszarów wiejskich,
2. aktywizowanie i integracja społeczna ludności wiejskiej,
3. promocja obszarów wiejskich,
4. realizację strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania (LGD),
5. ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego,
6. wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i potencjału sektora pozarządowego,
7. wspomaganie rozwoju turystyki, rekreacji, kultury fizycznej, sportu na obszarze działania, w tym dla dzieci i młodzieży,
8. wspieranie działalności wspomagających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji społecznej, w tym pomoc rodzinom

---

⁶ Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow

i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,

9. rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
10. promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, zagrożonych bezrobociem, zagrożonych wykluczeniem społecznym, upowszechnianie idei ekonomii społecznej.

2.2. Sfera społeczna

Ludność

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście, na dzień 31 grudnia 2015 r. liczba ludności gminy Dobre Miasto wyniosła 16 109, w tym mieście Dobre Miasto 10 409. Większość mieszkańców to kobiety, które w liczbie 8 269 stanowiły 51,33% ogółu społeczeństwa miasta i gminy.

Tabela 2. Liczba ludności gminy miejsko-wiejskiej Dobre Miasto

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność razem	16 203	16 182	16 183	16 179	16 161	16 109
Kobiety	8 265	8 249	8 248	8 216	8 221	8 269
Mężczyźni	7 938	7 933	7 935	7 963	7 940	7 840
Dobre Miasto – miasto	10 733	10 688	10 661	10 599	10 498	10 409
Dobre Miasto – obszar wiejski	5 470	5 494	5 522	5 580	5 664	5 700

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych i Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście

Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 62 osoby/km², natomiast w mieście 2 141 osoby/km². Wskaźnik feminizacji⁷ jest stosunkowo stały i wynosi 103 – 104.

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym, do których można zaliczyć: migracje, zawieranie małżeństw, urodzenia i zgony wpływają na zmiany liczebności oraz struktury ludności według wieku związane są z przemianami, jakie zachodzą w sferze społeczno-ekonomicznej.

⁷ Współczynnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – Bank Danych Lokalnych

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Dobre Miasto

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe	182	140	160	162	158	b.d.
Dobre Miasto – miasto	123	89	106	97	89	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	59	51	54	65	69	b.d.
Zgony	165	129	154	159	139	b.d.
Dobre Miasto – miasto	117	85	102	101	99	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	48	44	52	58	40	b.d.
Przyrost naturalny	17	11	6	3	19	b.d.
Dobre Miasto – miasto	6	4	4	-4	-10	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	11	7	2	7	29	b.d.
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,6	1,6	0,7	0,9	4,2	b.d.
Dobre Miasto – miasto	0,6	0,4	0,4	-0,4	-0,9	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	2,0	1,3	0,4	1,3	5,2	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Analizując tendencję spadkową liczby ludności należy zwrócić uwagę na dwa podstawowe czynniki związane z tym procesem: przyrost naturalny (Tabela 3) oraz saldo migracji (Tabela 4). Oba te zjawiska w mieście przyjmują wartości ujemne, natomiast na obszarach wiejskich zarówno przyrost naturalny jak i migracje mają wartości dodatnie. Analizując ruch migracyjny mieszkańców gminy, dodatnie saldo migracji obszarów wiejskich wskazuje na przenoszenie się ludności z miasta Dobre Miasto na obszary podmiejskie, stające się „sypialniami” miasta.

Tabela 4. Migracja w gminie Dobre Miasto

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania ogółem	267	205	205	213	189	b.d.
Dobre Miasto – miasto	144	108	116	110	92	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	203	97	89	103	97	b.d.
Wymeldowania ogółem	290	237	226	240	211	b.d.
Dobre Miasto – miasto	175	157	157	178	149	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	115	80	69	62	62	b.d.
Saldo migracji	-23	-32	-21	-27	-22	b.d.
W tym migracje wewnętrzne	-30	-32	-27	-33	-17	b.d.
Dobre Miasto – miasto	-35	-52	-46	-72	-49	b.d.
Dobre Miasto – obszar wiejski	5	20	19	39	32	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Na skutek zmian, jakie zachodzą w strukturze urodzeń oraz długości życia nastąpiły również zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Dobre Miasto

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	3 203	3 102	3 085	3 072	3 037	3 003
Dobre Miasto – miasto	1 990	1 941	1 923	1 898	1 849	1 840
Dobre Miasto – obszar wiejski	1 213	1 161	1 162	1 174	1 188	1 163
Ludność w wieku produkcyjnym	10 593	10 578	10 533	10 419	10 318	10 214
Dobre Miasto – miasto	7 021	6 940	6 874	6 730	6 591	6 455
Dobre Miasto – obszar wiejski	3 572	3 638	3 659	3 689	3 727	3 759
Ludność w wieku poprodukcyjnym	2 407	2 502	2 565	2 688	2 806	2 892
Dobre Miasto – miasto	1 722	1 807	1 864	1 971	2 057	2 114
Dobre Miasto – obszar wiejski	685	695	701	717	749	778

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Analizując zmiany struktury ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni ostatnich 6 lat należy zauważyć jej tendencję spadkową. Ludność w wieku przedprodukcyjnym zmalała o 200 (z 3 203 osób w 2010 r. do 3 003 osób w 2015 r.). Związane jest to zmniejszającą się liczbą zawierania małżeństw w roku – z 72 (w tym mieście 50) w 2010 r. do 63 (w tym mieście 42) w 2014 r. Wynika to przede wszystkim z przemian zachodzących w sferze społeczno-ekonomicznej, nie tylko na omawianym terenie, ale również w całym kraju. Konsekwencją odłożenia decyzji o małżeństwie jest tzw. „depresja

urodzeniowa". Zgodnie Tabelą nr 3 nastąpił spadek urodzeń – ze 182 w 2010 r. do 158 w 2014 r.

Kolejnym procesem demograficznym zachodzącym na terenie gminy Dobre Miasto jest wzrost przeciętnej długości życia. Przy malejącej liczbie urodzeń powoduje to wzrost ludności i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji – 2 407 osób w 2010 r. do 2 892 w 2015 r. Konsekwencje procesu starzenia się mieszkańców będą występować w obszarze polityki społecznej i edukacji. Ponadto spowoduje to wzrost świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej.

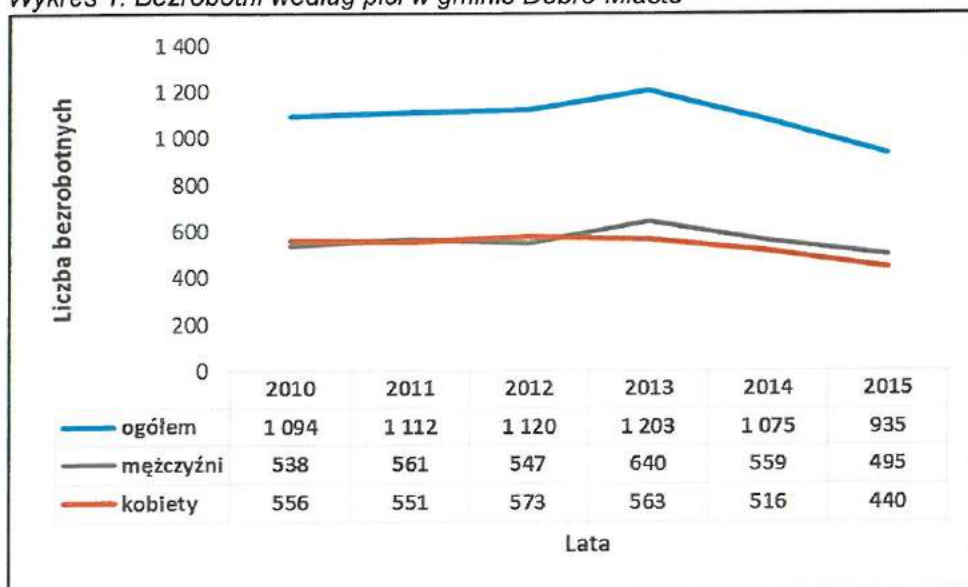
Bezrobocie

Bezrobocie w Dobrym Mieście wynosiło w 2014⁸ roku 34,0% (34,5% wśród kobiet i 33,5% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia dla województwa warmińsko-mazurskiego (18,7%) oraz od stopy bezrobocia dla całej Polski (11,4%).

W 2015 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 9,15%.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie na koniec 2015 r. w gminie Dobre Miasto zarejestrowanych było 935 bezrobotnych, w tym 440 kobiety (47,06%).

Wykres 1. Bezrobotni według płci w gminie Dobre Miasto

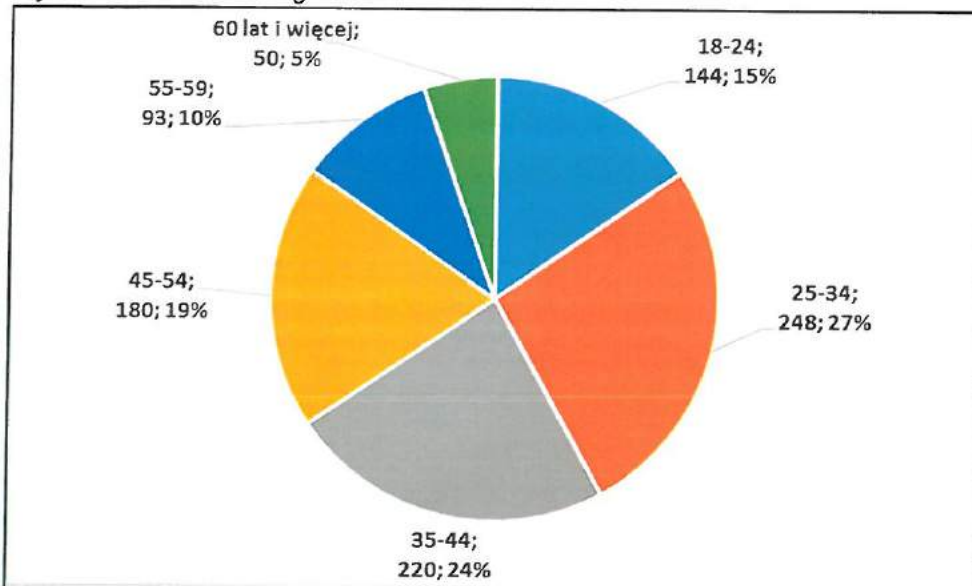
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z powyższym wykresem na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba osób bezrobotnych zmalała o 159 osób. W latach 2010-2013 liczba bezrobotnych rosła (1 094 w 2010 r. do 1 203 w 2013), a w kolejnych dwóch latach zmalała do 935 w 2015 r. Analizując

⁸ Brak danych za 2015 r.

osoby bezrobotne według płci należy zaznaczyć, że tylko w latach 2010 i 2012 liczba bezrobotnych kobiet była wyższa niż bezrobotnych mężczyzn.

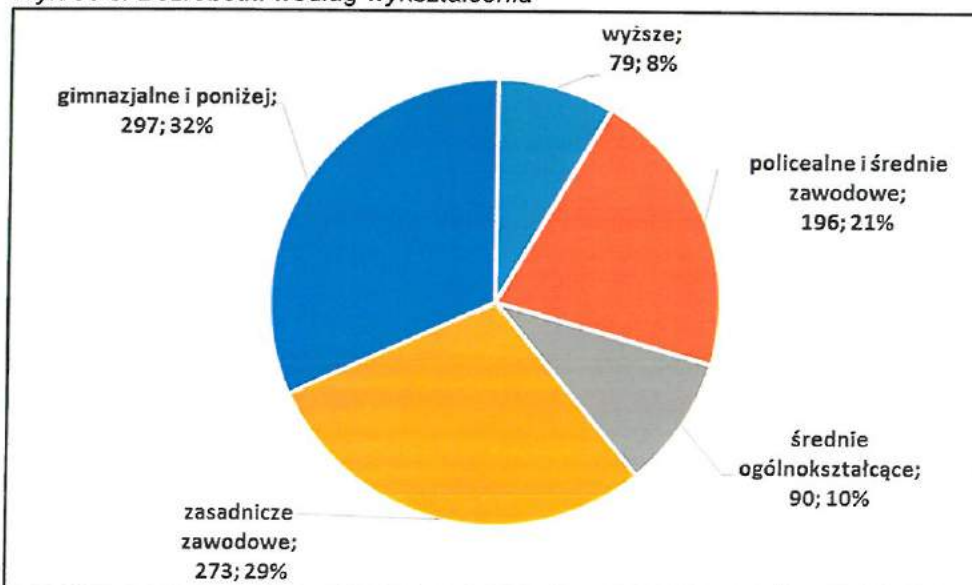
Wykres 2. Bezrobotni wg wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie

Najliczniejszą grupą osób bezrobotnych pod względem wieku były osoby w latach 25-34 (27% - 248 osób, w tym 140 kobiet), które najczęściej pozostawały bez pracy w od 1 do 3 miesięcy. Natomiast najmniejszą grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby powyżej 60 roku życia i przeważnie były to osoby długotrwale bezrobotni, pozostający bez pracy 24 miesiące i dłużej.

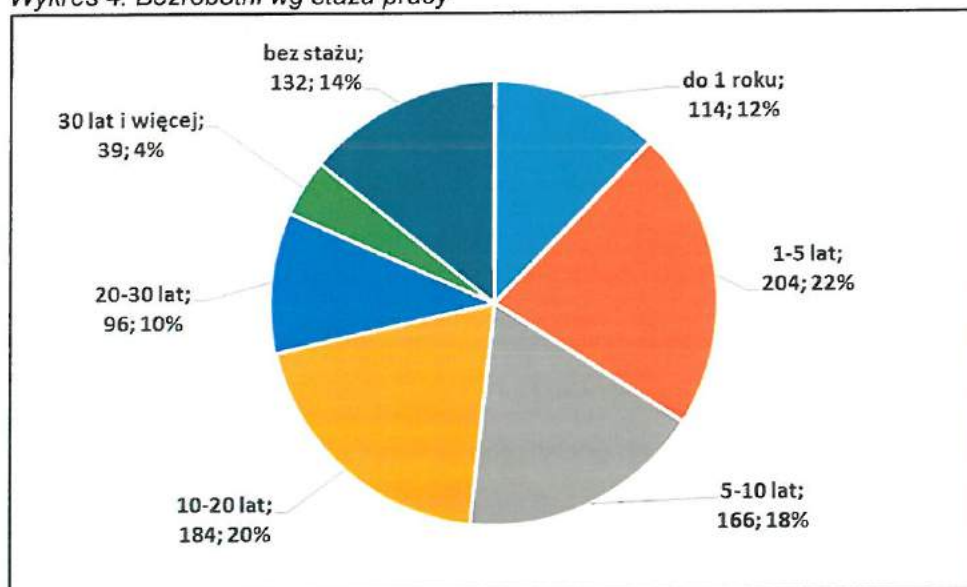
Wykres 3. Bezrobotni według wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie

Jednym z czynników determinujących konkurencyjność zasobów ludzkich na rynku pracy są kwalifikacje. Analizując strukturę bezrobocia według wykształcenia w gminie Dobre Miasto można zauważyć, że największą grupą osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (32% ogółu bezrobotnych – 297 osób, w tym 123 kobiet) i przeważnie są to osoby zostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy (26,6% - 79 osób). Natomiast najmniejsze bezrobocie występuje w grupie osób z wykształceniem wyższym (8% - 79 osób, w tym 53 kobiet) i przeważnie czas pozostawania bez pracy wynosił 3-6 miesięcy.

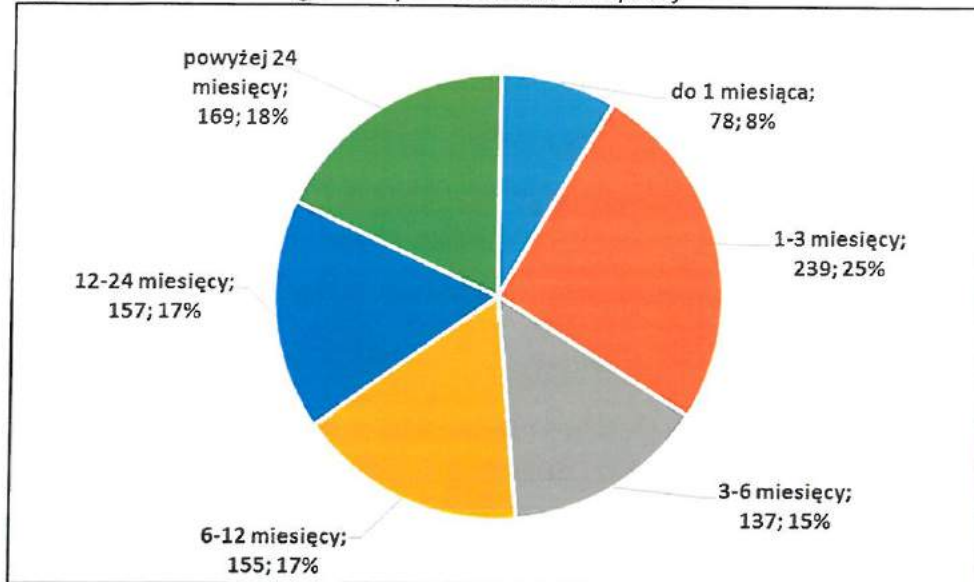
Wykres 4. Bezrobotni wg stażu pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie

Największa grupa osób bezrobotnych według stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe 1-5 lat (204 osoby, w tym 96 kobiet), które najczęściej pozostawały bez pracy od 1 do 3 miesięcy. Natomiast najmniejsza grupa bezrobotnych według stażu pracy to osoby mające staż pracy 30 lat i więcej.

Wykres 5. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika 1 do Sprawozdania dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sporządzanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie

Analizując statystyki bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy, to najwięcej osób było bez pracy 1-3 miesiące (25% - 239 osób, w tym 114 kobiet). Natomiast najmniejsza grupa bezrobotnych pozostawała bez pracy do 1 miesiąca (8% -78 osób).

W 2015 r. 799 osób bezrobotnych było w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym 490 osób długotrwale bezrobotnych, 233 powyżej 50 roku życia, 288 osób do 30 roku życia, 27 osób niepełnosprawnych.

Skutkiem bezrobocia w wieku produkcyjnym są negatywne zjawiska zachodzące w sferze demografii itp. migracje, ujemny przyrost naturalny (w przypadku Dobre Miasto) jak również zjawisko wykluczenia społecznego.

Instytucją rynku pracy, która obsługuje i pomaga bezrobotnym w powiecie olsztyńskim jest **Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie**.

Ubóstwo

Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z itp. 2.1 na „przewycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”

Najważniejszą instytucją, która zajmuje się działaniami z zakresu pomocy społecznej w gminie jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście**, którego celem jest:

1. pomoc w usamodzielnieniu osób i rodzin oraz doprowadzenie ich do integracji ze środowiskiem;
2. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
3. zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Analizując dane ze sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze świadczeń w 2015 r. skorzystało 775 rodzin, w których było 1 664 osób, co stanowi 10,33% mieszkańców całej gminy. Najwięcej rodzin z dziećmi (w sumie 268), które uzyskały świadczenia, to rodziny z jednym dzieckiem (102). Wśród kategorii rodzin niepełnych (105 rodzin), które uzyskały najwięcej świadczeń to rodziny z jednym dzieckiem (45). Z pomocy społecznej skorzystało 177 rodzin emerytów i rencistów.

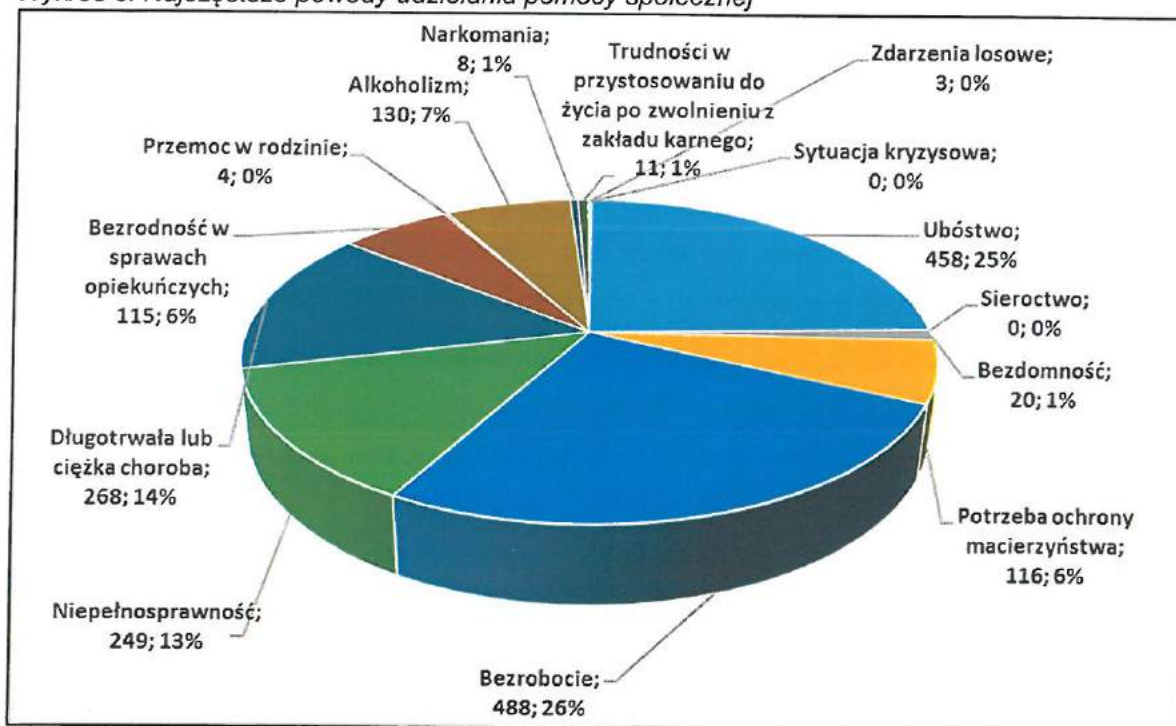
Tabela 6. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym na wsi	
Ubóstwo	458	223	1053
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	20	6	20
Potrzeba ochrony macierzyństwa	116	53	482
w tym wielodzietność	25	15	147
Bezrobocie	488	213	1166
Niepełnosprawność	249	100	441
Długotrwała lub ciężka choroba	268	111	499
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	115	50	401
rodziny niepełne	92	37	268
rodziny wielodzietne	22	11	131
Przemoc w rodzinie	4	1	12
Alkoholizm	130	51	515
Narkomania	8	0	8

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11	4	16
Zdarzenie losowe	3	2	6
Sytuacja kryzysowa	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście

Wykres 6. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS

Z powyższej tabeli wynika, że rodziny korzystają z pomocy społecznej z różnych powodów. Dominującą przyczyną pozostawania rodzin w kręgu pomocy społecznej jest bezrobocie (26%), które utrzymuje się na wysokim poziomie już od wielu lat. W 2015 r. liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia znacznie spadła o 94 w stosunku do roku ubiegłego. Kolejnymi istotnymi powodami korzystania rodzin ze świadczeń pomocy społecznej są ubóstwo (25%) i długotrwała choroba (14%).

W strukturze MOPS działają:

1. **Dom pomocy społecznej** udziela codziennego wsparcia osobom starszym, emerytom, rencistom. W zależności od sytuacji życiowej, kondycji fizycznej, zainteresowań placówka proponuje wsparcia w różnych formach: itp. przygotowanie posiłków, ćwiczenia usprawniające, spotkania okolicznościowe, wycieczki.

1. **Środowiskowy Dom Samopomocy w Piotraszewie** jest placówką wsparcia dziennego skierowaną dla 30 osób która wspierać będzie w sposób systematyczny osoby z zaburzeniami psychicznymi i członków ich rodzin, wymagających pomocy i

- ogromnej troski. Uczestnictwo w prowadzonych zajęciach, treningach i innych formach wspierająco – aktywizujących pozwala na:
- kształtowanie umiejętności społecznych i umiejętności z zakresu samoobsługi (w tym usprawnienie wykonywania podstawowych czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym);
  - uzyskanie wsparcia w zakresie poradnictwa psychologicznego i pomocy w dostępie do świadczeń zdrowotnych;
  - integrację z środowiskiem lokalnym (w tym rodzinnym, sąsiedzkim, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji miejskiej, w urzędach, w instytucjach kultury);
  - uzyskanie wsparcia w załatwianiu spraw urzędowych;
  - udział w treningach umiejętności spędzania czasu wolnego w tym: rozwijanie zainteresowań, udział w spotkaniach towarzyskich, kulturalnych, edukacyjnych.
3. **Świetlica socjoterapeutyczna**, której celem jest zapewnienie wszechstronnej i profesjonalnej pomocy dzieciom z rodzin zagrożonych alkoholizmem, niewydolnych wychowawczo, z zaburzeniami zachowań, dzieciom wychowującym się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju.
4. **Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej**, którego celem jest stworzenie szans i odpowiednich warunków dla młodzieży na otrzymanie wszechstronnej pomocy
5. i wsparcia od profesjonalistów zajmujących się profilaktyką problemową, wskazanie alternatywnych i pożytecznych form organizacji i spędzania wolnego czasu.
6. **Wiejski Klub Integracji Społecznej w Jesionowie**, którego celem jest utworzenie systemu wsparcia dla rodzin zamieszkałych wieś Jesionowo. Działalność Klubu nastawiona jest na świadczenie wszechstronnej pomocy specjalistów z różnych dziedzin życia dla osób dorosłych, młodzieży oraz dzieci, szczególnie narażonych lub dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego zmierzającej do życiowego usamodzielnienia się i pełnego uczestnictwa w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.
7. **Centrum Wsparcia Integracji i Aktywizacji Osób z Zaburzenia Psychicznymi** przy Klubie Integracji Społecznej, którego zadaniem jest: zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji w środowiskach dotkniętych chorobą psychiczną, wieloaspektowe poradnictwo i tworzenie grup wsparcia, podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności życia codziennego, pozyskiwanie przez uczestników nowych umiejętności społeczno- zawodowych, wskazywanie na alternatywne formy spędzania czasu wolnego.

Dokumenty opracowane przez Gminę Dobre Miasto dotyczące problemów społecznych:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobre Miasto na lata 2009-2018, której wizją jest „Efektywna polityka społeczna Gminy Dobre Miasto realizowana przez instrumenty obudzające społeczną aktywność i zapewniające bezpieczeństwo socjalne mieszkańców, natomiast celem głównym jest Zapewnienie godnych warunków życia mieszkańców Gminy Dobre Miasto poprzez spójny system rozwiązywania problemów społecznych i umożliwienie pełnego ich uczestnictwa w życiu społecznym.”

Osiągnięcie cele głównego będzie możliwe poprzez realizację poniższych zdefiniowanych celów strategicznych i operacyjnych wyłonionych na podstawie zidentyfikowanych problemów strategicznych gminy Dobre Miasto w 5 obszarach problemowych:

1. Długotrwałe bezrobocie

Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie skutkom długotrwałego bezrobocia

Cel operacyjny 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowo osób długotrwałe bezrobotnych

Cel operacyjny 1.2. Ograniczenie zjawiska dziedziczenia bezrobocia

Cel operacyjny 1.3. Ograniczenie bezrobocia wśród kobiet

Cel operacyjny 1.4. Wspieranie osób powyżej 50 roku życia na rynku pracy

2. Kryzys i przemoc w rodzinie

Cel strategiczny 2. Prawidłowo funkcjonująca rodzina

Cel operacyjny 2.1. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie

Cel operacyjny 2.2. Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju młodego pokolenia

Cel operacyjny 2.3. Promowanie rodzinnego modelu życia

Cel operacyjny 2.4. Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej

Cel operacyjny 2.5. Tworzenie warunków do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkaniowych

3. Marginalizacja grup społecznych

Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej

Cel operacyjny 3.1. Przeciwdziałanie nasileniu się zjawiska uzależnień od środków psychoaktywnych

Cel operacyjny 3.2. Ograniczenie zjawiska bezdomności

Cel operacyjny 3.3.. Ograniczenie postaw roszczeniowych i konsumpcyjnego stylu życia klientów pomocy społecznej

Cel operacyjny 3.4. Integracja społeczna grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

4. Alienacja ludzi starszych i niepełnosprawnych

Cel strategiczny 4. Ograniczenie alienacji ludzi starszych i niepełnosprawnych

Cel operacyjny 4.1. Zmniejszenie barier komunikacyjnych i architektonicznych oraz innych ograniczeń utrudniających uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym i edukacyjnym

Cel operacyjny 4.2. Tworzenie warunków do zwiększenia aktywności i samodzielności osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny 4.3. Rozwój różnorodnych form integracji społecznej osób starszych

Cel operacyjny 4.4. Rozwój usług ukierunkowanych na zaspokojenie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych

5. Niewykorzystany potencjał partnerów społecznych

Cel strategiczny 5. Niewykorzystany potencjał partnerów społecznych

Cel operacyjny 5.1. Sprawny system współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi

Cel operacyjny 5.2. Stworzenie systemu przepływu informacji o formach działania poszczególnych instytucji i organizacji

Cel operacyjny 5.2. Rozwój wolontariatu

2. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2013-2017 (Uchwała NR XXXII/264/2013) – lokalna strategia w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych wynikających z zażywania narkotyków, jak również innych środków psychoaktywnych. Celami strategicznymi są:

1. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii w Gminie Dobre Miasto.
2. Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku.
3. Ograniczenie dostępności do środków psychoaktywnych.

Powyższe cele zostaną zrealizowane poprzez realizację poniższych zadań:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem.
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- 4) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

- 5) Pomoc społeczna osobom uzależnionych, rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.
3. **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2017 dla Gminy Dobre Miasto** (Uchwała NR XXXVII/265/2013), którego celem jest efektywne przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmierzającego do zmniejszenia skali zjawiska przemocy oraz pogłębiania społecznej świadomości społecznej. Główne cele Programu to:
    1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
    2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.
    3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.
    4. Zmiana postawy mieszkańców wobec pomocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.
  4. **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016** – określa zakres i formę realizacji działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych. Celami Programu są:
    1. Promocja zdrowego stylu, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
    2. Wspieranie wychowawczej roli szkoły i rodziny,
    3. Zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych i innych zjawisk patologicznych, w tym przeciwdziałanie pomocy,
    4. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz innych zjawisk patologicznych, w tym eskalacji przemocy,
    5. Wspomaganie merytoryczne i finansowe instytucji, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych, którzy swoim działaniem przyczyniają się do przeciwdziałania patologiom i kształtowania pozytywnych postaw społecznych.

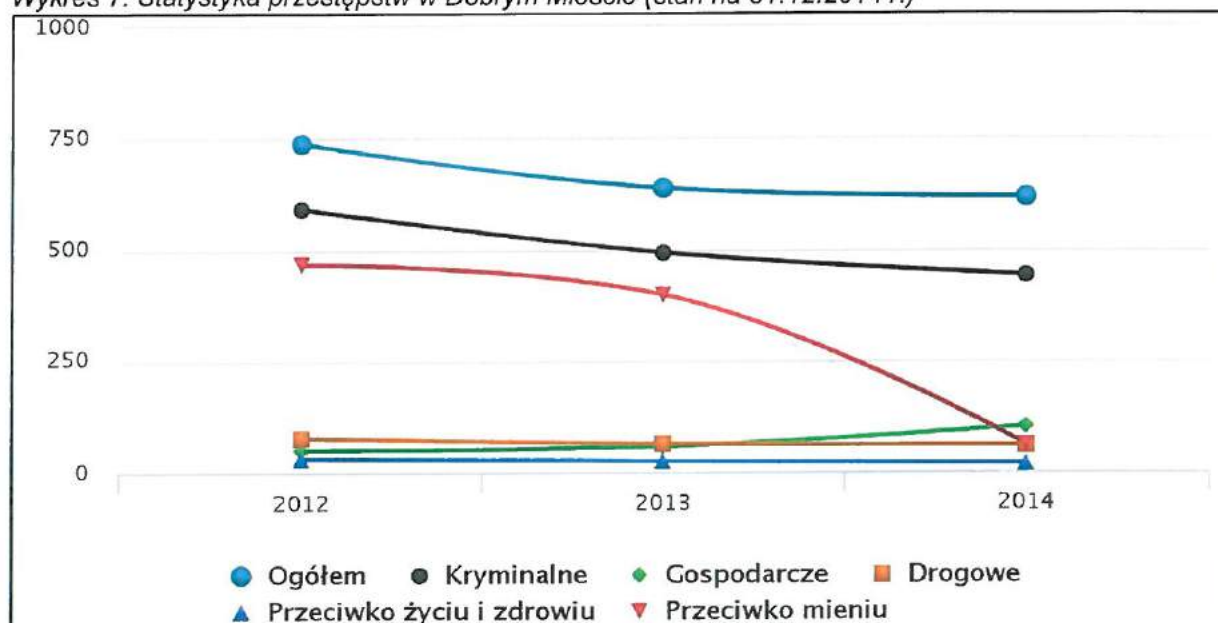
Przestępczość

Zgodnie z itp. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Sprawą bezpieczeństwa na terenie miasta zajmuje się **Komisariat Policji w Dobrym Mieście**. Do najważniejszych zadań policji wynikających z itp. 1 ust. 2 ustawy z dn. 6 kwietnia 1990 r. o Policji jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

W gminie Dobre Miasto według statystyk w 2014 r. przestępstw było 949, w tym itp. 680 o charakterze kryminalnym, 157 o charakterze gospodarczym, 92 przeciwko mieniu.

Wykres 7. Statystyka przestępstw w Dobrym Mieście (stan na 31.12.2014 r.)

Źródło: www.polskawliczbach.pl, 15.04.2016 r.

Zgodnie z powyższym wykresem liczba przestępstw zarejestrowanych w Dobrym Mieście zmalała o 120 w ciągu dwóch lat (z 737 w 2012 r. do 617 w 2014 r.). W okresie 2012-2014 najwięcej przestępstw było przestępstw kryminalnych (590 w 2012 r., 441 w 2013r., oraz 229 w 2014r.). Największą tendencje spadkową zaobserwowano w przestępstwach przeciwko mieniu z 466 w 2012 r. do 60 w 2014 r. Najmniejsza liczba przestępstw była zanotowana przeciwko życiu i zdrowiu po 19.

Porównując przestępstwa zarejestrowane w województwie warmińsko-mazurskim oraz w Polsce, to należy podkreślić niekorzystną sytuację w zakresie bezpieczeństwa w Dobrym Mieście. Dowodem jest wskaźnik przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców: Dobre Miasto 24,29, województwo warmińsko-mazurskie 21,63 oraz Polska 22,72.

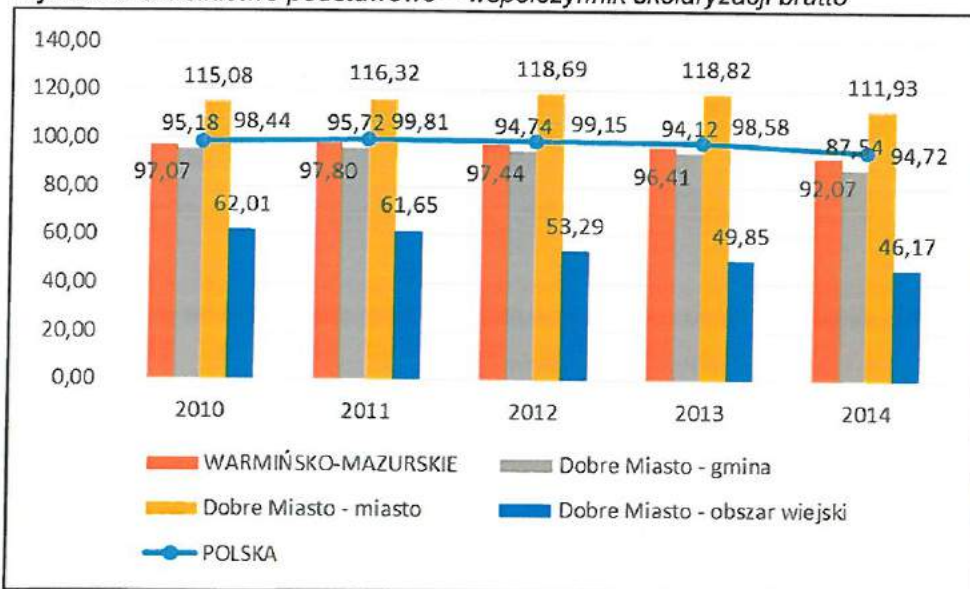
Edukacja

4 074 mieszkańców gminy Dobre Miasto jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 920 kobiet oraz 2 154 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 15,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,1% wykształcenie policealne, 10,8% średnie ogólnokształcące, a 16,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,5% mieszkańców gminy Dobre Miasto, gimnazjalnym 6,2%, natomiast 25,0% podstawowym ukończonym. 2,1% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa warmińsko-mazurskiego mieszkańcy gminy Dobre Miasto mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Dobre Miasto największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (25,8%) oraz wyższe (18,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,8%) oraz podstawowe ukończone (24,1%).⁹

Współczynnik skolaryzacji brutto¹⁰ szkół podstawowych w gminie Dobre Miasto wyniósł w 2014 r. 87,54%, dla miasta 111,93%, natomiast dla obszarów wiejskich 46,17%. W porównaniu, wskaźnik skolaryzacji brutto dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 92,07% a dla Polski 94,72%.

Wykres 8. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl, 16.04.2016 r.

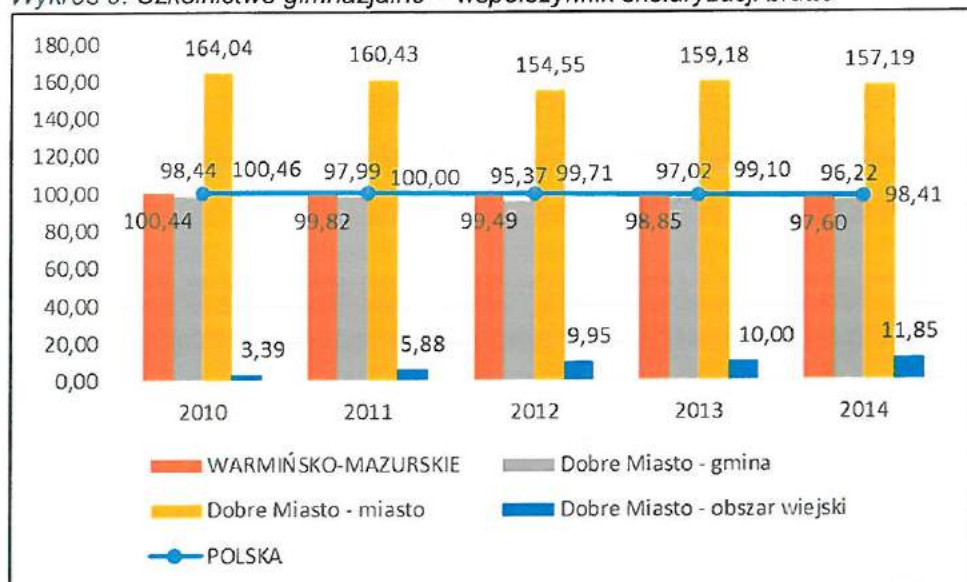
Do sprawdzianu na koniec VI klasy podstawowej przystąpiło 127 uczniów z gminy Dobre Miasto. Średni uzyskany wynik z języka polskiego i matematyki to 61%. Trzy szkoły uzyskały wynik średni, jedna wysoki i jedna niski. I jest to wynik gorszy od wyniku dla województwa warmińsko-mazurskiego (65%).

Współczynnik skolaryzacji brutto szkół gimnazjalnych wyniósł w gminie 96,22%, w mieście 157,19%, a na obszarach wiejskich 11,85%. W porównaniu dla województwa warmińsko-mazurskiego 97,60%, a dla Polski 98,41%.

⁹ Internet, www.polskawliczbach.pl, 21.04.2016

¹⁰ Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania- wg: www.stat.gov.pl GUS 2014

Wykres 9. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto

Źródło: opracowanie własne www.polskawliczbach.pl, 16.04.2016 r.

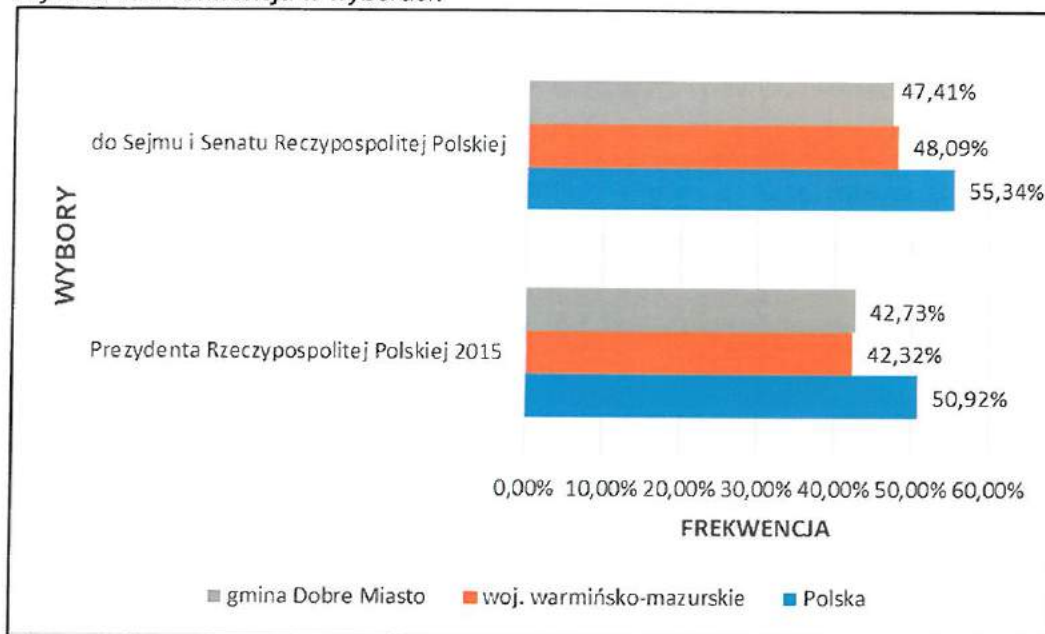
Do egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego przystąpiło 156 uczniów i 156 z matematyki. Średni wynik uzyskany z języka polskiego wyniósł 59% (2 szkoły uzyskały wynik niski, jeden średni i 1 niski wyższy), a z matematyki 47% (po 1 szkole z wynikiem niskim, wysokim oraz 2 średnim). W porównaniu wyniki z egzaminu dla województwa warmińsko-mazurskiego – 60% z języka polskiego i 46% z matematyki.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym

Frekwencja

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono frekwencję w wyborach do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski 2015.

Wykres 10. Frekwencja w wyborach

Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowej Komisji Wyborczej (20.03.2016 r.)

Frekwencja w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w gminie Dobre Miasto była nieznacznie wyższa od frekwencji wyborczej dla województwa warmińsko-mazurskiego, ale niższa niż w Polsce. Natomiast frekwencja wyborcza do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej była niższa od frekwencji dla województwa i Polski.

Budżet Obywatelski

Budżet Obywatelski umożliwia mieszkańcom gminy decydowanie o tym, na co zostaną przeznaczone środki z budżetu gminy. Podczas konsultacji społecznych dotyczących Budżetu Obywatelskiego Gminy Dobre Miasto na 2016 rok, zgłoszono 10 projektów i na wszystkie projekty oddano łącznie 1200 głosów. Czyli frekwencja wyniosła ok. 9,2%.

Organizacje pozarządowe

Rozwój gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Dlatego też Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, które są ważnym ogniwem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na jej terenie. W związku z powyższym Gmina opracowała **Program Współpracy Gminy Dobre Miasto z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2016**. Głównym celem Programu jest wzmocnienie roli organizacji i rozwój ich aktywności w gminie Dobre Miasto poprzez wspieranie organizacji w realizacji ważnych celów społecznych. Powyższy cel zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. Wzmocnienie roli organizacji w realizacji zadań publicznych, a także polityki lokalnego rozwoju;

2. Podniesienie skuteczności i efektywności oraz jakości prowadzonych działań przez organizacje;
3. Wzrost ilości partnerstw lokalnych i projektów partnerskich;
4. Otwarcie na innowacyjność, konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektów konkretnych zadań publicznych, których obecnie prowadzone są przez samorząd.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 55¹¹ stowarzyszeń, związków i organizacji pozarządowych:

EDUKACJA I WYCHOWANIE

1. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Cerkiewnik
2. Stowarzyszenie Na Rzecz Oświaty w Dobrym Mieście
3. ZHP Chorągiew Warmińsko-Mazurska Hufiec Dobre Miasto Związku Harcerstwa Polskiego
4. Stowarzyszenie „Przyjaciel Dziecka” w Głotowie
5. Stowarzyszenie Kirsna
6. Stowarzyszenie „Dobre Przedszkole” w Dobrym Mieście
7. Stowarzyszenie „Radość Dziecka” w Dobrym Mieście

KULTURA-SZTUKA-MŁODZIEŻ

1. Stowarzyszenie Młodzieżowe „Pod Jesionem”
2. Stowarzyszenie „GLOTOVIA”
3. Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Rozwoju Gimnazjum Publicznego w Dobrym Mieście
4. Stowarzyszenie „Kresowiaczy”
5. Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” Koło „Wileńszczyzna” w Dobrym Mieście
6. Stowarzyszenie „Świąteczna Kapela”
7. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście
8. Stowarzyszenie Na Rzecz Mieszkańców Piotraszewa „Wieś Moich Marzeń”
9. Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Oddziału Koło w Dobrym Mieście
10. Stowarzyszenie „Głotowo – moja wieś”
11. Klub Wolontariusza „Pomost”, Sekcja – szkolna służba medyczna działająca w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II
12. Dobromiejskie Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych „Pasja”
13. Stowarzyszenie „Wichrowe Wzgórza” w Kuniku
14. Grupa Historyczna Guttstadt

---

¹¹ Internet, www.bip.dobremiasto.com.pl, 16.04.2016 r.

OCHRONA ŚRODOWISKA

1. Polski Związek Łowiecki Koło Łowieckie „Kaczor”
2. Stowarzyszenie Warmińskich Chłopów Bosych

PRAWO I JEGO OCHRONA, PRAWA CZŁOWIEKA

2. Koło Związku Sybiraków

RELIGIA

3. Parafialna Rada Duszpasterska przy Parafii p.w. Najświętszego Zbawiciela w Głotowie

ROZWÓJ LOKALNY W WYMIARZE SPOŁECZNYM I MATERIALNYM

1. Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”
2. Przystanek Międzylesie
3. Stowarzyszenie Na Rzecz Mieszkańców Nowej Wsi Małej „Mała Wies”
4. Stowarzyszenie „Osiedle przy lesie” w Dobrym Mieście
5. Stowarzyszenie „Zakątek nad rozlewiskiem” w Łęgni

SPORT, TURYSTYKA, REKREACJA, HOBBY

1. Uczniowski Klub Sportowy „GALOP” (sekcja jeździecka)
2. Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Olsztynie koło nr 10 „Warfama” Dobre Miasto
3. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szkoły i Wsi w Barcikowie
4. Stowarzyszenie „Warmińska Grupa Łucznicza”
5. Dobromiejski Klub Strzelecki
6. Miejski Klub Sportowy
7. Stowarzyszenie Działajmy Wspólnie
8. Stowarzyszenie Rozwoju Kultury i Sportu KNOPIN
9. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Prasłity
10. Dobromiejski Klub Sportowy
11. Dobromiejski Klub Karate KYOKUSHIN
12. Uczniowski Klub Sportowy „KORMORAN” w Dobrym Mieście
13. Dobromiejskie Towarzystwo Pływackie

SPRAWY ZAWODOWE, PRACOWNICZE, BRANŻOWE

4. Dobromiejskie Stowarzyszenie Rzemieślników i Kupców

USŁUGI SOCJALNE, POMOC SPOŁECZNA

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Smolajnach
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Piotraszewie
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrym Mieście
4. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Dobrym Mieście
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Podleśnej

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Jesionowie
2. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów koło w Dobrym Mieście.

2.3 Sfera gospodarcza

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie Dobre Miasto było 1 186 (w tym 868 w mieście) zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba podmiotów gospodarczych zmalała o 41 (51 w mieście).

Tabela 7. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Dobre Miasto w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
gmina Dobre Miasto	1 227	1 172	1 192	1 185	1 179	1 186
Dobre Miasto – miasto	919	862	888	882	868	868
Dobre Miasto – obszar wiejski	308	310	304	303	311	318

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (16.04.2016 r.)

W gminie działa około 0,96% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w województwie. Najwięcej firm jest zarejestrowanych w sektorze prywatnym 1 129 (815 w mieście). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działa 55 (51 w mieście) podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy w 2014 r. funkcjonowało 1 przedsiębiorstwo państwowe, 5 spółdzielni, 61 spółek handlowych (w tym 6 spółek kapitału zagranicznego), 52 spółek cywilnych. Najwięcej przedsiębiorstw w mieście było prowadzonych przez osoby fizyczne.

Tabela 8. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Dobre Miasto według sekcji PKD 2007

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Gmina	w tym Miasto
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	42	13
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	2	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	120	85
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8	2
Sekcja F	Budownictwo	133	84
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	236	176
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	59	40

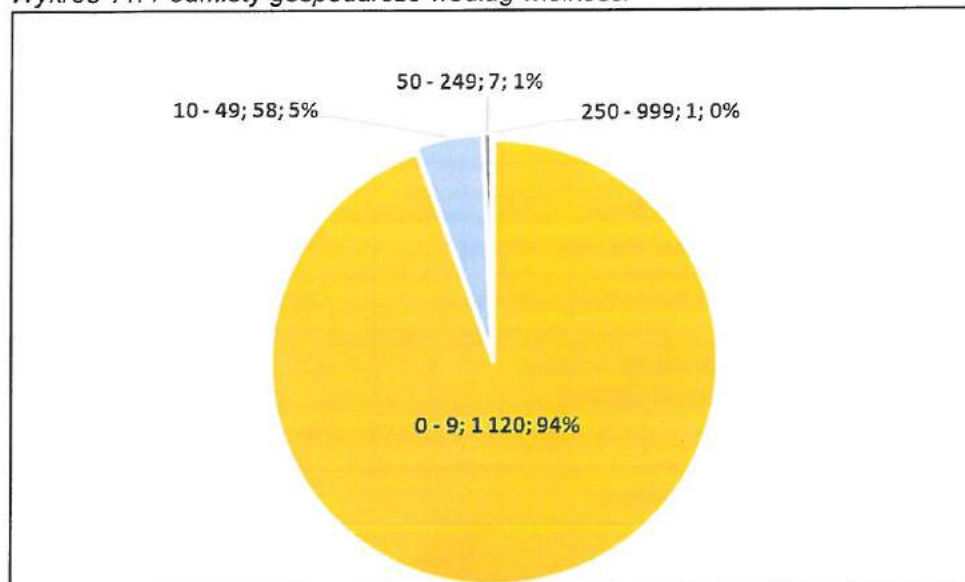
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	34	26
Sekcja J	Informacja i komunikacja	15	13
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	32	21
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	135	134
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	60	50
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27	16
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	3
Sekcja P	Edukacja	40	30
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	68	57
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	12
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	148	104
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
OGÓŁEM	_____	1 186	868

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (16.04.2016 r.)

Posługując się Polską Klasyfikacją Działalności można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie i mieście Dobre Miasto są:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 236 (176 w mieście) podmiotów;
- Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 148 (104 w mieście);
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 135 (134 w mieście) podmiotów.

Wykres 11. Podmioty gospodarcze według wielkości

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (16.04.2016 r.)

Analizując podmioty gospodarcze według klas wielkości, to 2015 r. w gminie Dobre Miasto przeważały firmy zatrudniające do 9 osób (1 120 podmiotów gospodarczych), 58 przedsiębiorstwa zatrudniały 10-49 osób, 7 firm – 50-249 osób i 1 podmiot gospodarczy zatrudniał 250-999.

Rynek pracy

Łączna liczba osób pracujących w gminie Dobre Miasto wynosiła na koniec 2014 r. 3 276, w tym 2 966 w Dobrym Mieście. Na przestrzeni ostatnich lat liczba pracujących wzrosła o 629 osób w gminie, natomiast w Dobrym Mieście o 598. Przez cały analizowany okres liczba pracujących kobiet była mniejsza od pracujących mężczyzn.

Tabela 9. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
gmina Dobre Miasto	2 647	2 952	3 165	3 156	3 276
Mężczyźni	1 410	1 522	1 681	1 658	1 727
Kobiety	1 237	1 430	1 484	1 498	1 549
Dobre Miasto – miasto	2 368	2 729	2 869	2 828	2 966
Dobre Miasto – obszar wiejski	279	223	296	328	310

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (16.04.2016 r.)

W gminie Dobre Miasto na 1000 mieszkańców pracuje 203 osób. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dobre Miasto 1 098 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 172 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 74.

W Dobrym Mieście na 1000 mieszkańców pracuje 283 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. 47,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,2% mężczyźni.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Dobrym Mieście wynosi 3 370,10 PLN, co odpowiada 84,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Dobrego Miasta 548 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 1 092 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 544.

24,1% aktywnych zawodowo mieszkańców Dobrego Miasta pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 35,2% w przemyśle i budownictwie, a 13,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).¹²

Najwięksi pracodawcy w mieście

- DFM Sp. z o.o.
- „BMT Internetional” Sp. z o. o.
- Zakłady Cukiernicze „JUTRZENKA – Dobre Miasto” Sp. z o. o.
- „Ursus” S.A.
- „De Laval” Sp. Z o.o.
- „Cefetra Polska” Sp. z o.o. Oddział w Dobrym Mieście
- „AGROCHEM” Sp. z o.o
- SUPERIOR-STREFA Żuraw Józef i Wspólnicy Sp. jawna
- Suszarnia Warzyw Jaworski Sp. jawna
- „AKCENT” Sp. jawna
- „STAGROL-WARMIA” Sp. jawna
- „Agrokompleks – Giers” Sp. jawna
- „NOW – MET”
- „RANCZO W DOLINIE”
- „Inter – Trans”
- Przedsiębiorstwo Budowlane „Leszczyński”
- Zakład Ogólnobudowlany „Trokowski”
- „PBT” Sp. z o.o.
- PSS „SPOŁEM”
- Naber Polska

¹² Internet, www.polskawliczbach.pl, 16.04.2016 r.

- „Energon” Sp. z o.o.

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna

W Dobrym Mieście zlokalizowana jest podstrefa **Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej**. Przedsiębiorcy, którzy działają na terenie W-M SSE, w ramach zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia dochodu z podatku dochodowego. Zwolnienie to przysługuje z dwóch tytułów – z tytułu nowej inwestycji i z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy. Przedsiębiorca ma pełną swobodę w wyborze tytułu, z którego chce korzystać.¹³

5. Sfera środowiskowa

Gleby

Jakość gleb na terenie Gminy w istotny sposób wpływa na jej potencjał. Większość gruntów ornyczych na terenie Gminy to gleby średnie i słabe, które są zaliczone do klas IV i VI, jedynie ok. 1 800 ha to gleby klas I-III.

Wody powierzchniowe

1. Rzeki

- zlewnia Łyny przepływa przez sam środek Gminy z południa na północ.
- zlewnia rzeki Pastęki poprzez rzekę Ramę – niewielka północna część Gminy w rejonie wsi Mawry

Głównymi dopływami Łyny na terenie Gminy są rzeki:

- Kwieła płynąca z zachodu z rejonu wsi Głotowo do wsi Kropin;
- rzeka Kirsna odwadniająca lasy w północno – wschodniej części gminy i wpływająca do Łyny we wsi Smolajny;
- pozostałe dopływy to niewielkie ciek bez nazwy.

2. Jeziora

- Limajno (o powierzchni 230,9 ha) położone na południu w rejonie wsi Swoboda. Jezioro leży ok. 5 km od Dobrego Miasta;
- pozostałe zbiorniki – jeziora: Pupla Duża, Pupla Mała i Kominiek nie przekraczają powierzchni 10 ha.

Do głównych przyczyn zagrożenia zasobów i jakości wód na terenie gminy Dobre Miasto należy zaliczyć:

- niski poziom skanalizowania terenów wiejskich gminy,

¹³ Internet, www.wmsse.com.pl, 16.04.2016 r.

- zrzut ścieków komunalnych i przemysłowych (oczyszczonych w różnym stopniu) bezpośrednio do wód i do gruntu,
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych,
- niekontrolowane odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji sanitarnej,
- niewłaściwy sposób postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi,
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.¹⁴

Wody podziemne

Warunki hydrogeologiczne na większości Gminy uznawane są za przeciętne. Wydajność eksploatacyjna studni jest rzędu 10 – 30 m³/h. Korzystne warunki hydrogeologiczne występują w centrum i w południowo – wschodniej części gminy. Wydajność eksploatacyjna studzien na tych terenach może sięgać: 30 – 70 m³/h.¹⁵

Obiekty i obszary chronione

Na obszarze gminy Dobre Miasto występują różne formy ochrony przyrody o znaczeniu krajowym jak i międzynarodowym. Z wymienionych w itp.6 Ustawy o ochronie przyrody form ochrony występują tu: obszary chronionego krajobrazu, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, obszary Natura 2000, pomniki przyrody.

1. Obszary chronionego krajobrazu:

W granicach gminy Dobre Miasto zlokalizowane są następujące obszary chronionego krajobrazu:

- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny” – znajduje się na terenie gmin: Dobre Miasto i Jeziorany,
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny” – znajduje się na terenie gmin: Świątki, Dobre Miasto, Dywity, Jonkowo, Barczewo i Gietrzwałd, Stawiguda i Olsztyn.

2. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Na terenie Gminy znajduje się zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jezioro Limajno i okolice”, który obejmuje obszar jeziora Limajno oraz tereny sąsiednie. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo – krajobrazowego jest zachowanie ekosystemu jeziora Limajno oraz walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów otwartych otaczających jezioro.

3. Obszary natura 2000

Na terenie Gminy Dobre Miasto obowiązują obszary NATURA 2000 określone jako mające znaczenie dla Wspólnoty:

---

¹⁴ Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobre Miasto na lata 2014-2017, z perspektywą do roku 2021

¹⁵ j.w.

- Warmińskie Buczyny (kod obszaru: PLH280033) o pow. 1 525.85 ha
- Swajnie (kod obszaru: PLH280046) o pow. 11 86.51 ha

4. Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Dobre Miasto znajdują się następujące pomniki przyrody:

a) obszar miejski:

- Nr ew. 764 – kasztanowiec biały o obw. 300 cm wys. 23 m (w 2000 r. usunięty po uszkodzeniu),
- Nr ew. 765 – lipa drobnolistna obw. 260 cm, wys. 24 m,
- Nr ew. 766 – lipa drobnolistna obw. 230 cm, wys. 24 m,
- Nr ew. 767 – lipa drobnolistna obw. 405 cm, wys. 25 m

b) obszar wiejski:

- Nr ew. 18 – sosna pospolita obw. 310 cm, wys. 30 m,
- Nr ew. 19 – dąb szypułkowy obw. 320 cm, wys. 28 m,
- Nr ew. 882 – buk pospolity – 2 szt. (1 szt.: obw. 350 cm, wys. 34 m; 2 szt.: obw. 310 cm, wys. 34 m) – 1 szt. W trakcie procedury wykreślenia z ewidencji RDOŚ,
- Nr ew. 883 – świerk pospolity obw. 326 cm, wys. 40 m,
- Nr ew. 886 – sosna pospolita obw. 332, wys. 34 m,
- Nr ew. 887 – dąb szypułkowy obw. 380, wys. 42 m.
- fragment alei: Nr ew. 770 – 777 – 5 szt lipy drobnolistnej. O obw. 170 – 440 cm i wys. 18 – 24 m, 2 szt. jesiony wyniosłej o obw. 245 i 250 cm, wys. 25 m, klon pospolity o obw. 170 cm, wys. 16 m.

5. Obszary w sieci econet polska

Przez obszar Gminy przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, którego osią jest rzeka Łyna.¹⁶

Zanieczyszczenie środowiska

W gminie Dobre Miasto głównym źródłem **emisji zanieczyszczeń do powietrza** jest emisja wynikająca z działalności człowieka i podmiotów gospodarczych (tj. lokalne kotłownie i piece domowe) oraz emisja komunikacyjna (przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, biegnących przez obszary o zwartej zabudowie (zwłaszcza przy drodze krajowej nr 51 oraz przy drogach wojewódzkich nr 507, 530 i 593)).

Do głównych przyczyn **zagrożenia zasobów i jakości wód** na terenie gminy Dobre Miasto należy zaliczyć: niski poziom skanalizowania terenów wiejskich gminy, zrzut ścieków komunalnych i przemysłowych (oczyszczonych w różnym stopniu) bezpośrednio do wód i do gruntu, odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych, niekontrolowane odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji sanitarnej, niewłaściwy

---

¹⁶ j.w.

sposób postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi, spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych(...)

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Olsztynie prowadzi kontrole w zakresie uciążliwości akustycznej zakładów produkcyjnych i usługowych województwa. Przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku w stosunku do obowiązujących decyzji o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku w latach 2010–2012 stwierdzono w jednym zakładzie: TESCO Dobre Miasto.¹⁷

Dokumenty dotyczące ochrony środowiska na terenie gminy Dobre Miasto

- 1. Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobre Miasto na lata 2014-2017, z perspektywą do roku 2021** – celem opracowania jest stworzenie, który porusza szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska na terenie Gminy. Nadrzędnym celem programu ochrony środowiska jest *osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawa jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.*
- 2. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobre Miasto na lata 2012-2032** – głównym celem jest *Wyeliminowanie szkodliwego wpływu i negatywnych dla zdrowia skutków spowodowanych azbestem u mieszkańców Gminy Dobre Miasto oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.* Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie gminy Dobre Miasto zinwentaryzowanych wyrobów jest 1 250,8 tony, unieszkodliwionych 49,7 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 1 201,01 tony.
- 3. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dobre Miasto na lata 2012-2027** w której zgodnie z itp. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012, poz. 1059), do zadań

---

¹⁷ j.w.

własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy: planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy; planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy; finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy, planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

4. **Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dobre Miasto**, którego celem opracowania jest przedstawienie zakresu działań możliwych do realizacji w związku z ograniczeniem zużycia energii finalnej oraz zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych do atmosfery. Zapisana wizja w powyższym dokumencie to: *Dobre Miasto jest gminą nowoczesną, przyjazną dla mieszkańców i przedsiębiorców, kierująca się zasadami zrównoważonego rozwoju, dbającą o zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych dla następnych pokoleń oraz poważnie traktującą komunikację ze społecznością lokalną, stając się wzorem dla innych gmin regionu.*

6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną gminy Dobre Miasto jest **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobre Miasto**, który został zatwierdzony Uchwałą Nr XVIII/129/2011.

Obszar gminy podzielono na następujące na trzy strefy strukturalne:

- 1) rolniczo-osadnicza,
- 2) miejska,
- 3) osadniczo-turystyczna.

Struktura gruntów w granicach administracyjnych miasta

Powierzchnia gminy zajmuje 25 870 ha, a miasta Dobre Miasto wynosi 486 ha. Zagospodarowanie gruntów znajdujących się na terenie gminy przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 10. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii

Grunty i ich wykorzystanie	Gmina	Miasto Dobre Miasto
Użytki rolne	13 067	169
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	10 277	39
Grunty zabudowane i zurbanizowane	891	245

Grunty pod wodami	425	14
nieużytki	1 209	19
Razem	25 869	486

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Oświata

Na terenie gminy i miasta Dobre Miasto funkcjonują następujące placówki oświatowe:

7. Przedszkola:

- Przedszkole Samorządowe Nr 1,
- Przedszkole Samorządowe Nr 2,
- Punkt Przedszkolny „Marysieńka”,
- Przedszkole Niepubliczne „Jaś i Małgosia”
- Przedszkole Niepubliczne Stowarzyszenia na Rzecz Oświaty w Dobrym Mieście,
- Punkt Przedszkolny Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Smolajnach.

8. Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Gen. Józefa Bema w Dobrym Mieście,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Dobrym Mieście,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Dobrym Mieście,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia na Rzecz Oświaty w Dobrym Mieście,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Zientary – Malewskiej w Barcikowie,
- Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Smolajnach,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Głotowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Dobrym Mieście Szkoła Filialna w Jesionowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Dobrym Mieście Szkoła Filialna w Orzechowie.

9. Szkoły gimnazjalne:

- Gimnazjum Niepubliczne Stowarzyszenia na Rzecz Oświaty,
- Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II,
- Gimnazjum Niepubliczne Nasza Jedyńka,
- Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Smolajnach.

10. Szkoły ponadgimnazjalne:

- Zespół Szkół w Dobrym Mieście (Technikum, Liceum Profilowane, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące, Szkoła Policealna).

Na terenie gminy Dobre Miasto znajduje się 9 szkół podstawowych (w tym 4 w mieście). W 2014 r. liczba uczniów szkół podstawowych w gminie wynosiła 910 (w tym 732 w mieście) i uczących się w 52 oddziałach w szkołach (w tym 32 na terenie miasta). Liczba uczniów w gminie przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych wyniosła 18, natomiast w mieście Dobre Miasto – 23, a na obszarach wiejskich – 9.

W badanej gminie funkcjonują 4 szkoły gimnazjalne (w tym 3 w mieście) o łącznej liczbie oddziałów 24 (w tym 21 w mieście). W 2014 r. łączna liczba uczniów w szkołach wynosiła 484 (w tym 459 w mieście). Liczba uczniów w gminie przypadająca na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych wynosiła 20, natomiast w mieście Dobre Miasto – 22, a na obszarach wiejskich – 8.

Ponadto w 2 szkołach ogólnokształcących, w 2014 r. liczba oddziałów wynosiła 6 przy łącznej liczbie uczniów 183. Natomiast w Zasadniczej Szkole Zawodowej przypadało 31 uczniów na 1 oddział szkolny.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że w gminie Dobre Miasto w 2014 r. było 502 dzieci (302 w mieście) w wieku 0-3 lata. Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy nie działają żłobki i kluby dziecięce.

Służba zdrowia

Na terenie gminy Dobre Miasto funkcjonuje 8 przychodni zapewniające podstawową opiekę zdrowotną, w tym dwa podległe samorządowi terytorialnemu (itp. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście). Liczba przychodni na 10 tys. Ludności gminy wynosiła 5. Dodatkowo zarejestrowanych jest (wg. GUS) 6 praktyk lekarskich. W 2014 r. liczba udzielonych porad lekarskich wyniosła 71 952, w tym 9 728 porad w przychodniach podległych samorządowi terytorialnemu.

Na terenie gminy znajduje się 6 aptek i wszystkie funkcjonują w mieście. Ludność przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną wynosi 2 694.

Infrastruktura kulturalna

Centrum Kulturalno – Biblioteczne

Podstawowym celem statutowym CKB jest prowadzenie działalności kulturalnej, zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych ogółu społeczeństwa, w tym w szczególności mieszkańców gminy Dobre Miasto oraz udział w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Do podstawowych zadań CKB należy w szczególności:

11. w ramach działalności bibliotecznej:
  - a) ochrona oraz udostępnianie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych wszystkich grup czytelniczych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
  - b) planowanie i dokonywanie zakupu materiałów bibliotecznych, ocena ich przydatności;
  - c) w środowisku z uwzględnieniem potrzeb społeczności Gminy;
  - d) prowadzenie 43ypożyczeni międzybibliotecznych;
  - e) prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej;
  - f) popularyzacja książki i czytelnictwa;
  - g) współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, szkołami, organizacjami i towarzystwami w zakresie wymiany oraz przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji oraz zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
  - h) doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.
- 2) w ramach działalności kulturalnej:
  - a) prowadzenie edukacji kulturalnej i społecznej dzieci, młodzieży i dorosłych;
  - b) prowadzenie oferty programowej dla mieszkańców wsi, dotyczącej edukacji kulturalnej i społecznej;
  - c) popularyzacja i promocja twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki, tworzenie warunków do rozwoju folkloru, rękodziela ludowego i artystycznego;
  - d) działalność metodyczna polegająca na wypracowywaniu innowacyjnych form i metod działalności społeczno – kulturalnej w środowisku lokalnym;
  - e) prowadzenie i wspieranie zespołów artystycznych, grup twórczych i obywatelskich;
  - f) promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców wsi;
  - g) prowadzenie własnych zespołów artystycznych;
  - h) upowszechnianie sztuki filmowej;
  - i) nawiązywanie, rozwijanie i aktywne prowadzenie międzynarodowych kontaktów;
  - j) w zakresie wymiany kulturalnej oraz wymiany dzieci, młodzieży i dorosłych;
  - k) realizowanie projektów z zakresu tradycji narodowej i lokalnej oraz ochrony dziedzictwa narodowego.¹⁸

---

¹⁸ Internet, www.bip.dobremiasto.com.pl, 20.04.2016 r.

Na terenie gminy Dobre Miasto funkcjonują 3 biblioteki, w tym 2 filie na obszarach wiejskich, w których całkowity księgozbiór wyniósł w 2014 r. 35 146 egzemplarzy. Łączna liczba czytelników wyniosła 1 956 osób.

W 2014 r. na terenie gminy Dobre Miasto funkcjonowało 11 grup artystycznych, do których zapisanych było 252 członków.

W ramach struktur Centrum Kulturalno – Bibliotecznego w Dobrym Mieście funkcjonuje **Kino Przyjaźń**, w którym wyświetlany jest repertuar od piątku do soboty.

Dziedzictwo kulturowe

Dziedzictwo kulturowe Dobrego Miasta należy do jednych z największych bogactw. Wieloletnie tradycje warmińskie przekazywane z pokolenia na pokolenie, a obecnie również kultywowane przez prężnie działające stowarzyszeniach ukazują, jak ważną wartość stanowi ono dla mieszkańców Gminy. Na terenie Dobrego Miasta zlokalizowanych jest wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących świadectwo minionej epoki, o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

Na terenie miasta i gminy Dobre Miasto znajduje się 149 (w tym 90 w mieście) zabytków wpisanych do rejestrów zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego.

Do najcenniejszych i najciekawszych zabytków Dobrego Miasta należą przede wszystkim:

- Kościół Pod Wezwaniem Najświętszego Zbawiciela i Wszystkich Świętych – Bazylika Mniejsza – wybudowany w 1357 – 1389 roku. Wraz zabudowaniami kolegiackimi stanowi potężny czworobok, przypominający zamek obronny. Uważany za jeden z najpiękniejszych i największych kościołów typu halowego na Warmii. W rocznicę 600 - lecia, Papież Jan Paweł II obdarzył kościół tytułem i godnością Bazyliki Mniejszej. Wewnątrz kościoła znajdują się bezcenne pamiątki minionych wieków – rzeźba Madonny z XV wieku, ołtarz – Tron Łaski wykonany ok. 1500 roku, przez uczniów Wita Stwosza, bogato zdobiona ambona, ołtarz Trójcy Świętej oraz ołtarz główny ufundowany w 1748 r. przez ówczesnego biskupa – Adama Stanisława Grabowskiego.
- Kościół Pod Wezwaniem Świętego Mikołaja – zbudowany w latach 1736 – 1741 na miejscu byłego cmentarza dla przestępców. Kościół posiada barokowe ołtarze z 1600 roku. W czasie okupacji pełnił rolę kaplicy szpitalnej. Obecnie stanowi świątynię parafialną obrządku ukraińsko – bizantyjskiego.
- Baszta obronna zwana „Basztą Bociania” – pozostałości po średniowiecznych murach obronnych. Nazwę swoją zawdzięcza bocianom, które upatrzyły sobie miejsce na jej szczycie na gniazdo. W latach siedemdziesiątych XX wieku zaadaptowana na cele

Stowarzyszenia Społeczno – Kulturalnego „Pojezierze”. W Baszcie mieści się muzeum historii miasta. Ciekawymi eksponatami, które można zobaczyć w muzeum są: dawna mapa biskupstwa warmińskiego, plany miasta, fotografie, fotokopie zabytkowych obiektów i starych dokumentów.

Do czasu zakończenia poniższego dokumentu Gmina Dobre Miasto nie opracowała **Gminnej ewidencji zabytków i Programu Opieki nad Zabytkami**.

Ośrodek Sportu i Rekreacji

Misją OsiR jest zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańcom gminy Dobre Miasto i jego gościom. Ośrodek posiada bogatą ofertę sportowo-rekreacyjną skierowaną do różnej grupy wiekowej mieszkańców nie tylko miasta, ale również mieszkańców z obszarów wiejskich.

Obiekty OsiR:

1. Basen
Basen jest nowoczesnym kompleksem sportowym, dysponującym dwoma basenami oraz jacuzzi i sauną. Ponadto wewnątrz kompleksu znajduje się wodna zjeżdżalnia.
2. Siłownia na basenie
Siłownia została wyposażona w bieżnię, orbitreka, wioślarza, atlas treningowy, hantle.
3. Kompleks obiektów sportowych
Do dyspozycji użytkowników są boiska sportowe. Na boisku piłkarskim o wymiarach 30m x 62m ze sztuczną nawierzchnią można grać w piłkę nożną. Na boisku wielofunkcyjnym, z tartanową nawierzchnią o wymiarach 20m x 30m można grać w piłkę ręczną, koszykówkę oraz siatkówkę.
4. Place zabaw
Place zabaw, które są obiektami OsiR są w następujących miejscowościach: Dobre Miasto, Kosyń, Bzowiec, Nowa wieś mała, Kunik, Piotraszewo, Stary Dwór, Knopin, Międzylesie, Orzechowo, Głotowo, Cerkiewnik.
5. Plaża miejska
Plaża Miejska znajduje się nad Jeziorem Limajno w miejscowości Swobodna. Osoby wypoczywające na plaży mają dostęp do strzeżonego kąpieliska przez wykwalifikowanych ratowników wodnych od 1 lipca do 31 sierpnia. Obok plaży znajduje się wyznaczone miejsce do rozpalania ogniska oraz boisko do piłki plażowej. Przy plaży miejskiej znajdują się także domki letniskowe oraz restauracja.
6. Siłownia zewnętrzna
Siłownia zewnętrzna znajduje się niedaleko basenu *Na Fali* obok Orlika.
7. Skate Park

Skate Park” położony jest w okolicy rzeki Łyny i Baszty Bocianiej w Dobrym Mieście. Teren placu zabaw jest ogrodzony z możliwością zamknięcia. Przed wejściem wywieszony jest regulamin korzystania ze Skate Parku. Plac zabaw posiada: drabinkę poziomą, bujawkę sprężynową: skuter, konik, słoń, pomost z belką z 2 trapami, karuzelę krzyżową, ściankę wspinaczkową, Quarter, podjazdy z rurką i grinboksem, plac betonowy.

8. Stadion Miejski

Stadion Miejski położony jest przy ul. Olsztyńskiej w Dobrym Mieście. Na stadionie swoje mecze ligowe rozgrywa Dobromiejski Klub Sportowy. Boisko ma wymiary 110m x 70m. Obok głównego boiska znajduje się boczna płyta treningowa.

9. Przystanie kajakowe

Przystanie kajakowe powstały dzięki projektowi „Kajakiem po Warmii — budowa infrastruktury na szlaku Łyny” w ramach RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013. W ramach projektu zagospodarowano przestrzeń i uporządkowano teren bezpośrednio przyległy do szlaku kajakowego Łyny (w wyznaczonych na stacje kajakowe miejscach), w Gminie Dobre Miasto – trzy przystanie – Cerkiewnik, Smolajny oraz Dobre Miasto.

10. Pumptrack

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 Gmina Dobre Miasto wykonała projekt dotyczący budowy rekreacyjnego toru rowerowego typu *pumptrack* służący rekreacji oraz uprawianiu dyscypliny sportowej polegającej na jeździe rowerem bez napędu i bez konieczności pedałowania po torze o zróżnicowanej wysokościowo trasie, gdzie rozpędzanie i jazda odbywa się wyłącznie dzięki balansowi i skoordynowanym ruchom ciała użytkownika.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dobrym Mieście zorganizował 13 imprez sportowych i wzięło w nich udział 734 zawodników.

Infrastruktura publiczna

Na terenie Dobrego Miasta jest mało terenów zielonych zagospodarowanych pełniące funkcję rekreacyjno-wypoczynkowe. W mieście znajduje się Park Przyjaciół Kultury. Ponadto znajdują się place zabaw, które zostały wspomniane powyżej.

Układ komunikacyjny

Na terenie gminy Dobre Miasto występują 4 kategorie dróg:

1. drogi krajowe

- Nr 51 relacji granica państwa – Bezledy – Bartoszyce – Lidzbark Warmiński – Dobre Miasto – Olsztyn – Olsztynek

2. drogi wojewódzkie

- Nr 507 Dobre Miasto – Orneta,

- Nr 528 Dobre Miasto – Miłakowo,
- Nr 593 Dobre Miasto – Jeziorany,
- Nr 530 Dobre Miasto – Ostróda.

W granicach miasta drogi wojewódzkie przebiegają ulicami: Grunwaldzką, Jeziorańską, Reszutka, Fabryczną, Łużycką,

3. drogi powiatowe

- Nr 1356N Orneta – Wolnica – granica powiatu – Lidzbark Warmiński – granica powiatu,
  - Nr 1358N Zagony – Gronowo – granica powiatu – Piotraszewo,
  - Nr 1364N Świątkity – Rogiedle – Prasłity – Smołajny,
  - Nr 1412N Babiak – Runowo – Łaniewo – granica powiatu – droga krajowa nr 51,
  - Nr 1415N droga numer 1356N – granica powiatu – Piotraszewo – Prasłity,
  - Nr 1418N Dobre Miasto – granica powiatu – Suryty – Blanki – Kobiela,
  - Nr 1428N Różynka – droga krajowa nr 51,
  - Nr 1447N Dobre Miasto – droga numer 1428N,
  - Nr 1449N Dobre Miasto – droga krajowa nr 51 – Tuławki – Kieźliny – Wadąg – droga krajowa nr 51,
  - Nr 1451N Orzechowo – Sętał – Różnowo,
- Drogami powiatowymi w mieście są ulice: Garnizonową, Łużycka.

4. drogi gminne

- granica gminy – Bzowiec – Łęgno,
- droga powiatowa nr 1364N (Prasłity) – Łęgno,
- Prasłity – Nowa Wieś Mała,
- droga powiatowa nr 1415N – (Piotraszewo) – Smołajny,
- droga wojewódzka nr 593 – (Nowa Wieś Mała) – droga wojewódzka nr 530 (Głotowo),
- droga wojewódzka nr 530 – Głotowo – droga powiatowa nr 1428N,
- Głotowo – Swobodna – droga powiatowa nr 1428N,
- Głotowo – Knopin – Barcikowo,
- droga gminna – Stary Dwór – droga wewnętrzna,
- droga powiatowa nr 1447N – Cerkiewnik,
- Kłódka – Kabikiejmy Dolne,
- granica gminy (Kochanówka) – droga wojewódzka nr 593 (Orzechowo),
- Międzylesie – droga powiatowa nr 1449N (Podleśna),
- Orzechowo – granica gminy (Frączki),
- droga powiatowa nr 1449N (Jesionowo) – granica gminy (Frączki),
- Jesionowo – granica gminy (Plutki),
- Podleśna – granica gminy (Plutki),

- Kabikiejmy Dolne – granica gminy (Sętań),
- Kabikiejmy Dolne – Kabikiejmy – granica gminy (Nowe Włóki),
- Barcikowo – droga gminna (Kabikiejmy),

Do dróg gminnych w mieście, zalicza się ulice: Armii Krajowej, Artylerzystów, Bema, Chłopickiego, Chodkiewicza, Cmentarną, Dąbrowskiego, Długą, Gałczyńskiego, Gdańską, Górą, Grudziądzką, Jana Pawła II, Jasińskiego, Kajki, Kilińskiego, Kochanowskiego, Kolejową, Konopnickiej, Kopernika, Kościuszki, Krasickiego, Krótką, Legionów, Lotników, Malczewskiego, Mickiewicza, Norwida, Ogrodową, Piechurów, Pionierów, Plac 1-go Sierpnia, Poniatowskiego, Poprzeczną, Prusa, Puławskiego, Reja, Reymonta, Saperów, Sienkiewicza, Sierakowskiego, Słoneczną, Słowackiego, Sowińskiego, Sucharskiego, Sułkowskiego, Świerczewskiego, Traugutta, Tuwima, Ułańską, Warszawską, Wybickiego, Zientary-Malewskiej, Zwycięstwa.

Komunikacja kolejowa

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa Nr 221 relacji Gutkowo – Braniewo, do przejścia granicznego Gronowo – Mamonowo, obsługująca także ruch towarowy. Na trasie linii kolejowej przez obszar gminy znajdują się: stacja w Dobrym Mieście i przystanki w Swobodnej oraz Cerkiewniku.

2.6 Sfera techniczna

Gospodarka wodna

Z sieci wodociągowej korzystają mieszkańcy Dobrego Miasta i większości wsi. We wsi Urbanowo stara sieć wodociągowa jest w złym stanie technicznym. Sieć wodociągowa nie występuje we wsiach: Swobodna i Stary Dwór. Mieszkańcy tych wsi korzystają ze studni indywidualnych.¹⁹

Długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie wynosi 144,9 km, w tym 42,7 km na terenie miasta. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 1 862, w tym 1 005 w mieście.

Zgodnie z danymi GUS w 2014 r. 92,8% mieszkańców gminy Dobre Miasto korzystało z sieci wodociągowej, w tym na terenie miasta 99,6% i na obszarach wiejskich 80,3%.

Gospodarka ściekowa

Tereny miasta Dobre Miasto wyposażone są w sieci kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane są do wysokosprawnej, mechaniczno-biologicznej miejskiej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w pobliżu miejscowości Kosyń.

---

¹⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobre Miasto

Część gminy wyposażona jest w kanalizację sanitarną odprowadzającą ścieki do miejskiej oczyszczalni ścieków. Oprócz oczyszczalni miejskiej w kilku wsiach występują lokalne oczyszczalnie ścieków. Do miejscowości wyposażonych w sieci kanalizacja sanitarnej należą: Urbanowo, Smolajny, Nowa Wieś Mała, Kunik, Jesionowo, Knopin, Swobodna, Cerkiewnik, Głotowo.²⁰

W 2014 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie wynosiła 57,1 km, w tym 28,9 km na terenie miasta. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Z sieci kanalizacyjnej korzystało w 2014 r. 68,3% mieszkańców gminy, w tym 96,4% mieszkańców miasta i 16,3% mieszkańców obszarów wiejskich.

Gospodarka Odpadami

Na terenie gminy Dobre Miasto istnieje nieczynne składowisko odpadów w pobliżu wsi Podleśna, które jest obszarem wskazanym do rekultywacji. Natomiast odpady z terenu gminy wywożone są do zakładu zlokalizowanego poza granicami gminy.

W 2014 r. zebrano 3 825,02 ton zmieszanych odpadów, w tym 3 220,62 ton w Dobrym Mieście. Ilość zebranych zmieszanych odpadów na 1 mieszkańca gminy wyniosła 236,2 kg.

Ciepłownictwo

Zaopatrzenie w ciepło z centralnego systemu ogrzewania występuje jedynie w Dobrym Mieście i dotyczy prawie 60% gospodarstw domowych.

Elektroenergetyka

Wszyscy mieszkańcy gminy korzystają z energii elektrycznej. Według GUS w 2014 r. w Dobrym Mieście zużyto 521,4 kWh na 1 mieszkańca miasta.

Budownictwo

Gmina Dobre Miasto opracowała **Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem gminy Dobre Miasto na lata 2014-2018**, który przedstawia strukturę zasobów mieszkaniowych Miasta, podstawowe zasady gospodarowania tymi zasobami, jak również podejmowane działania w celu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy.

W gminie znajduje się 2 103 budynki, w tym 1 029 w Dobrym Mieście. Na przestrzeni ostatnich 6 lat zwiększyła się liczba budynków w gminie o 165, w tym w mieście o 68.

---

²⁰ j.w.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w Dobrym Mieście

Budynki wybudowane w latach	Liczba mieszkań	% ogółu mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań	% ogółu powierzchni mieszkań
przed 1918	438	11,99%	21 501,0	9,30%
1918-1944	421	11,52%	27 481,0	11,89%
1945-1970	549	15,02%	28 835,0	12,48%
1971-1978	795	21,76%	40 136,0	17,37%
1978-1988	826	22,61%	50 518,0	21,86%
1989-2002	249	6,81%	25 470,0	11,02%
2003-2014	376	10,29%	37 179,0	16,09%
RAZEM	3 654	100%	231 120,0	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (17.04.2016 r.)

W mieście Dobre Miasto w wodociąg wyposażonych jest 99,8% mieszkań, w łazienkę 95,7% a w centralne ogrzewanie 90,2%. Zdecydowanie mniejszy procent mieszkań na terenie wiejskim wyposażonych jest w instalacje: wodociąg 87,8%, łazienka 77,5% i centralne ogrzewanie 61,8%.

Zasoby mieszkaniowe gminy tworzą lokale gminne znajdujące się w budynkach należących w całości do gminy oraz lokale gminne w budynkach, w których Gmina Dobre Miasto posiada udziały (nieruchomości wspólnot mieszkaniowych).

W skład mieszkaniowego zasobu gminy wchodzi łącznie 321 lokali o łącznej powierzchni 15 928 m², w tym 274 lokale o powierzchni użytkowej 10 630 m² to lokale mieszkalne, natomiast 47 lokali o powierzchni 5 298 to lokale użytkowe.

Z ogólnej liczby lokali gminnych 132 lokale mieszkalne znajdują się w 30 budynkach stanowiących 100% własności gminy oraz 142 lokale mieszkalne znajdujące się w 72 budynkach wspólnot mieszkaniowych.

Spośród całego zasobu mieszkaniowego gminy wyodrębniono 24 lokale socjalne oraz 3 tymczasowe pomieszczenia o powierzchni 58,92 m² o obniżonym standardzie, nadające się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny.

Budynki gminne oraz wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy wybudowane zostały w większości przed 1945 rokiem, wśród nich znajdują się budynki położone w strefie konserwatorskiej oraz wpisane do rejestru zabytków. Zdecydowana większość budynków wymaga modernizacji ze względu na wiek, ogólny stan techniczny i konieczność przystosowania do współczesnych wymagań użytkowych.²¹

²¹ Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem gminy Dobre Miasto na lata 2014-2018

2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Na podstawie badań fokusowych z udziałem między innymi pracowników Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście odpowiedzialnych za infrastrukturę, środowisko, pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Centrum Kulturalno-Biblioteczne, wybrano potencjalny obszar zdegradowany, który ze względu na znaczenie rozwoju lokalnego powinien zostać objęty procesem rewitalizacji.

Tabela 12. Potencjalny obszar zdegradowany

Obszar	Ulice
Obszar	Olsztyńska, Jeziorańska, Grunwaldzka, Górna, Sowińskiego, Saperów, Tadeusza Nalepy, Malczewskiego, Wojska Polskiego, Fabryczna (numery: 1a, 1b, 1c, 2, 3, 4, 4a, 5, 7, 7a – 7g, 8, 8A), Zwycięstwa (numery: 1, 1a, 2, 2a, 3, 3a, 4, 5, 6, 7, 7a, 8, 9, 11, 11a-11h, 16, 16a, 18, 20), Krótka, Gdańska, Pionierów 5a i 7a, Warszawska, Jana Pawła II, Ks. Emila Rzeszutka, Orła Białego, Łużycka

Źródło: Urząd Miejski w Dobrym Mieście

Dla potwierdzenia wstępnych założeń dokonano szczegółowej analizy obszarów wskazanych w Tabeli 10 na podstawie poniższych kryteriów społecznych:

- poziomu ubóstwa,
- poziomu bezrobocia,
- poziomu przestępczości,
- poziomu edukacji,
- poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Część analityczna dokonana została na podstawie danych z 2015 r. pochodzących z Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrym

Mieście, Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie, Komisariatu Policji w Dobrym Mieście,
Centrum Kulturalno – Bibliotecznego.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

Tabela 13. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku 0-6	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czynny karalne nieletnich	Liczba mieszkańców zapisanych do Miejskiej Biblioteki Publicznej	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych
Wyznaczony obszar zdegradowany	4 156	314	782	2 596	776	292	173	82	241	501	634	497	7	
RAZEM GMINA DOBRE MIASTO	16 109	1 218	3 003	10 214	2 892	935	490	297	775	1 664	1 382	1 839	55	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14. Stan kryzowy w sferze społecznej

Kryterium	Obciążenie demograficzne		Urbóstwo		Bezrobocie			Przestępczość		Edukacja			dział w życiu publicznym i kulturalnym	
	Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru	Stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział gospodarstw domowych korzystających z zaszków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba korzystających z zaszków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców danego obszaru	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czynny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców obszaru	Wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze)	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)	Procentowy udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych obszaru	Wynik średni egzaminu gimnazjalnego (w placówkach działających na danym obszarze)	Wynik średni sprawdzianu szóstoklasistów (w placówkach działających na danym obszarze)	Liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców obszaru
Obszar	186,72	60,02%	5,80%	120,55	11,25%	70,26	6,66%	152,55	64%	64%	28,08%	52%	1,68	119,59
Gmina miejsko-wiejska Dobre Miasto	179,53	57,71%	4,81%	103,30	9,15%	58,04	4,80%	85,79	61%	61%	31,76%	59%	3,41	114,16
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	nizszy od wskaźnika dla gminy	nizszy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	nizszy od wskaźnika dla gminy	nizszy od wskaźnika dla gminy	nizszy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z Tabelą 12 na wyznaczonym obszarze występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, w szczególności ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz obciążenia demograficznego.

Dodatkowo zgodnie z *Wytycznymi* diagnozuje się, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występuje co najmniej jedno negatywne zjawisko z sfery:

- 1) gospodarczej – niski stopień przedsiębiorczości,
- 2) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- 3) środowiskowej – przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, ludzi bądź stanu środowiska,
- 4) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedobory lub niskiej.

Do dalszej analizy wybrano sferę funkcjonalno-przestrzenną.

Tabela 15. Dane wyjściowe do wyznaczania obszaru zdegradowanego – sfera techniczna i funkcjonalno- przestrzenna

Obszar	Liczba żłobków, przedszkoli i punktów przedszkolnych	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989
Wyznaczony obszar zdegradowany	1	271	229
RAZEM GMINA DOBRE MIASTO	6	2103	1598

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Stan kryzysowy w sferze technicznej i funkcjonalno-przestrzennej

Kryterium	Zasoby budowlane	Niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny
Wskaźniki	Udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem do ogólnej liczby budynków	Liczba żłobków, przedszkoli i punktów przedszkolnych na 1000 mieszkańców w wieku 0-6 lat
Obszar	84,50%	3,18
Gmina miejsko-wiejska Dobre Miasto	75,99%	4,93
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	wyższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z instytucji wskazanych w tabeli

Analizując poziom wskaźników pod kątem wymaganej wartości dla obszaru zdegradowanego (Tabela 12 i 14) wyznaczono obszar zdegradowany, na którym znajdują się stany kryzysowe w sferze społecznej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami wynikającymi z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*:

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Zgodnie z powyższymi zapisami wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący całość obszaru zdegradowanego o powierzchni 1,5 km², co stanowi 0,58% powierzchni gminy i zamieszkały przez 4 156 osób, co stanowi 25,80% mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Dobre Miasto.

Obszar rewitalizacji spełnia pozostałe dwie przesłanki, tj. cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk oraz ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Zaniechanie jakichkolwiek działań spowoduje zahamowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, obniżenie jakości estetyki przestrzeni miasta, jak również pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Uzasadnienie wyboru wyznaczonego obszaru

Rysunek 2. Mapa Obszaru

Źródło: Urząd Miejski w Dobrym Mieście

Obszar usytuowany jest w centralnej i południowej części miasta Dobre Miasto i obejmuje swym zasięgiem ulice wskazane w Tabeli 10.

Liczba mieszkańców badanego obszaru wyniosła w 2015 r. 4 156, co stanowiło 25,80% mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Dobre Miasto. Na powyższym terenie zamieszkuje 18,82% osób w wieku przedprodukcyjnym, 62,46% osób w wieku produkcyjnym oraz 18,67% w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki **obciążenia demograficznego**, tj. *Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców obszaru* oraz *Liczba osób w wieku nieprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym* wyniosły odpowiednio 186,72 i 60,02% i są wyższe niż osiągnięte wskaźniki dla gminy, tj. 179,53 i 57,71%. Kryterium obciążenia demograficznego zostało spełnione dla wymogu obszaru zdegradowanego.

Jednym z negatywnych zjawisk społecznych, jakie występowało na badanym terenie jest **ubóstwo**. Liczba rodzin zamieszkałych na obszarze rewitalizacji i korzystających

z pomocy społecznej wyniosła w 2015 r. 241, co stanowiło 31,97% ogólnej liczby rodzin (775) korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 501, co stanowiło 30,11% (1 664 osób) łącznej liczby korzystającej z pomocy społecznej. Zgodnie z Tabelą 12 wskaźniki określające poziom ubóstwa, tj. *Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze* (5,8%) oraz *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców obszaru* (120,55), są wyższe od średniej dla gminy i tym samym kryterium zostało spełnione dla obszaru zdegradowanego.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem w sferze społecznej jest **bezrobocie**. W 2015 r. teren obszaru rewitalizowanego zamieszkiwało 292 osoby bezrobotne, co stanowiło 31,23% ogólnej liczby bezrobotnych (935 osób) zamieszkujących w gminę Dobre Miasto. Liczba osób długotrwale bezrobotnych²² wyniosła 173, co stanowiło 35,31% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w gminie (490 osób). Wyniki analizowanych wskaźników (Tabela 12) tj. *Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze* (11,25%), *Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców danego obszaru* (70,26) oraz *Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze* (6,66%) wskazują na występowanie stanu kryzysowego na wyznaczonym obszarze.

Zgodnie z danymi z 2015 r. otrzymanymi z Komisariatu Policji w Dobrym Mieście, liczba przestępstw i wykroczeń na wyznaczonym obszarze wyniosła 634, co stanowiło 45,87% ogólnej liczby przestępstw w gminie (1 382). Najwięcej przestępstw było na ul. Zwycięstwa, Łużyckiej i Wojska Polskiego. Zgodnie z Tabelą 12 wskaźnik określający **poziom przestępstw i wykroczeń** jest wyższy od średniej dla gminy i tym samym należy uznać, że analizowany obszar jest zdegradowany.

Zgodnie z danymi Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży średni wynik z języka polskiego i matematyki w 2015 r. w jedynej szkole podstawowej na wyznaczonym obszarze wyniósł 64% i był wyższy od średniej dla wszystkich szkół podstawowych w gminie Dobre Miasto (61%). Dodatkowo na terenie zdegradowanym jest 82 osoby bezrobotne posiadające wykształcenie gimnazjalnym i poniżej, co stanowi 28,08% ogólnej liczby mieszkańców gminy w danej grupie. Wyniki dla powyższych wskaźników są wyższe od średniej dla gminy, jednakże nie spełniają wymogu obszaru zdegradowanego. Natomiast **poziom edukacji** liczony jako *Wynik średni egzamin gimnazjalnego z języka polskiego w gimnazjum znajdującym się na*

---

²² Osoba długotrwale bezrobotna – osoba poszukująca pracy powyżej 12 miesięcy

obszarze (52%) był niższy od średniej dla gminy (59%). Wyliczony wskaźnik wskazuje, że na obszarze zdegradowanym występuje stan kryzysowy.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem, jaki został zdiagnozowany na omawianym obszarze jest niski **poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym**. Wskaźniki w ramach tego kryterium wskazują na niską aktywność społeczeństwa (7 z 55 organizacji pozarządowych zarejestrowanych na badanym terenie) oraz niewielkie zaangażowanie kulturalne (497 osób zapisanych do Biblioteki Publicznej w Dobrym Mieście – 27,03% ogólnej liczby czytelników w gminie). Uzyskany wynik wskaźnika uczestnictwa w życiu publicznym jest niższy od średniej dla gminy i tym samym został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego.

Ponadto zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, badano obszar w co najmniej jednej dodatkowej sferze. Do analizy wybrano sferę funkcjonalno-przestrzenną i techniczną.

Wyznaczony obszar zdegradowany pod względem **przestrzenno-funkcjonalnym** jest najważniejszym obszarem w Dobrym Mieście, gdyż pełni następujące funkcje:

1. administracyjną: Urząd Miejski, Urząd Pocztowy (filia),
2. społeczną:
  - służba zdrowia: Szpital (Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej), przychodnie lekarskie;
  - oświata – Przedszkole Samorządowe nr 2, Szkoła Podstawowa nr 1, Nasza Jedynka Gimnazjum niepubliczne, Zespół Szkół w Dobrym Mieście;
  - religia – Kościół pw. Św. Mikołaja, Parafia rzymskokatolicka Najświętszego Zbawiciela i Wszystkich Świętych, cmentarz komunalny;
  - infrastruktura kulturalna – Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Dobrym Mieście, Baszta Bociania;
  - sport i rekreacja – Ośrodek Sportu i Rekreacji, Stadion Miejski, korty tenisowe;
  - komunikacja – przystanki prywatnych przewoźników;
  - inne: Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”, Sala Królestwa Świadców Jehowy;
3. usługową: banki, sklepy, hotel, kwaciarnia, apteki, punkty gastronomiczne, małe rzemiosło.
4. mieszkaniową.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie występują na tym terenie to:

1. brak infrastruktury społecznej związanej z usługami opieki nad dziećmi do lat 3,
2. niewystarczająca dostępność usług społecznych dla dzieci w wieku przedszkolnym,
3. niezadowalający stan techniczny części infrastruktury edukacyjnej,
4. brak terenów publicznych (itp. parki, skwery, place zabaw);
5. zły stan dróg;
6. niska jakość przestrzeni publicznej.

Jednym z głównych problemów jest niewystarczająca dostępność do infrastruktury przedszkolnej. Na wyznaczonym obszarze funkcjonuje tylko 1 przedszkole z 6 – ciu na terenie gminy. Zgodnie z Tabelą 14 wskaźnik *Liczba żłobków, przedszkoli i punktów przedszkolnych na 1000 mieszkańców w wieku 0-6 lat* dla wyznaczonego obszaru jest mniejszy od uzyskanego wskaźnika **poziomu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną** dla gminy i tym samym został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego.

Na badanym terenie znajduje się 271 budynków mieszkalnych, co stanowi 12,89% wszystkich budynków mieszkalnych w gminie. Natomiast liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. wynosi 229, czyli 84,5% wszystkich budynków na badanym terenie i 10,89% łącznej liczby budynków w gminie.

Problemy w sferze technicznej są następujące:

1. wysoki stopień zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego infrastruktury,
2. niski poziom efektywności energetycznej budynków,
3. postępująca degradacja zabudowy mieszkaniowej wskutek braku środków finansowych.

Badany **poziom zasobów mieszkaniowych** przy pomocy wskaźnika *Udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem do ogólnej liczby budynków* jest wyższy od wyliczonego wskaźnika dla gminy i tym samym ukazuje niekorzystną sytuację w sferze technicznej.

Ze względu na lokalizację obszaru oraz funkcje, jakie pełni, teren ten charakteryzuje się **zanieczyszczeniem środowiska** przede wszystkim dotyczącym:

1. zanieczyszczeniem powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów,
2. hałasem towarzyszącym w związku z dużym natężeniem komunikacyjnym (droga krajowa NR 51),
3. niską efektywnością energetyczną budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Na badanym terenie w 2015 r. zarejestrowanych było 257 podmiotów gospodarczych wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, co stanowi 34,40% wszystkich firm zarejestrowanych na terenie gminy. *Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców obszaru zdegradowanego* wyniosła 61,84 i jest wyższa w stosunku do wyliczonego wskaźnika dla gminy (46,37). A wskaźnik *Liczba zarejestrowanych podmiotów osób fizycznych na 1000 mieszkańców wieku produkcyjnym na danym obszarze* wyniósł dla badanego obszaru 99 i również był wyższy od wskaźnika dla gminy (73,13). Powyższe wskaźniki wskazują na wysoki **poziom przedsiębiorczości** na wyznaczonym obszarze.

Ponadto wyznaczony obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju całego miasta, ponieważ zlokalizowanych jest na tym terenie wiele obiektów użyteczności publicznej, świadczące różnorodne usługi na rzecz mieszkańców miasta i gminy Dobre Miasto.

Analizując powyższe kryteria należy przyjąć wyznaczony obszar jako teren, na którym koncertują się negatywne zjawiska i powinien zostać objęty procesami rewitalizacyjnymi.

Potrzeba rewitalizacji

1. pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy;
3. poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwo w życiu publicznym,
4. adaptacja i przystosowanie obiektów i przystosowania do pełnienia nowych funkcji
5. zwiększenie dostępu do zatrudnienia przez osoby poszukujące pracy,
6. zachowanie i podniesienie atrakcyjności lokalnych zasobów przyrodniczych;
7. zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego;
8. nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej;
9. poprawa dostępu do usług publicznych;
10. rozwój działalności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej;
11. poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej;
12. poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia;
13. poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców;
14. poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców;
15. poprawa infrastruktury drogowej.

3. Wizja i cele rewitalizacji

Odpowiedzią na zidentyfikowane problemy wskazane w poprzednich rozdziałach dokumentu, a przede wszystkim skumulowane problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji, jest zdefiniowana wizja, cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki działań procesów rewitalizacyjnych.

Wizja Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto

Gmina Dobre Miasto w 2024 roku jest gminą zrównoważonego, harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego, tworząca atrakcyjne warunki życia dla mieszkańców, turystów i inwestorów.

Nadrzędnym celem opisanych działań rewitalizacyjnych jest: **wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, lepsza jakość życia społeczności zamieszkującej obszary problemowe.**

Ponadto określono cele szczegółowe:

1. Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta

- 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;
- 1.3. Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców;
- 1.4. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców;
- 1.5. Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje;
- 1.6. Wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie.

2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji;

- 1.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;
- 1.2. Stworzenie efektywnego systemu zarządzania w celu realizacji procesu rewitalizacji.

2. Ochrona dziedzictwa kulturowego:

- 2.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego.

3. Poprawa jakości środowiska naturalnego:

- 3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków;
- 3.2. Poprawa świadomości ekologicznej i proekologicznych postaw mieszkańców;
- 3.3. Promowanie ekologicznych środków komunikacji.

4. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:

- 4.1. Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju funkcji handlowo-usługowych;
- 4.2. Poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej;
- 4.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

5. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:

- 6.1. Przewyciężenie występującego na obszarze „stanu kryzysowego” poprzez ograniczenie oraz niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych;
- 6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;
- 6.3. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców;
- 6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa;
- 6.5. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;
- 6.6. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji;
- 6.7. Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych;
- 6.8. Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy;
- 6.9. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;
- 6.10. Zachowanie i rewitalizacja budynków oraz obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych;
- 6.11. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości;
- 6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;
- 6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;
- 6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;

- 6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;
- 6.16. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych;
- 6.17. Rewitalizacja i modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

6. Renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej:

- 7.1. Zachowanie, rewaloryzacja i modernizacja substancji budowlanej, w szczególności budynków o wartościach i znaczeniu historycznym, architektonicznym, artystycznym lub przestrzenno-funkcjonalnym;
- 7.2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i zgodnego współistnienia funkcji użytkowych obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy;
- 7.3. Poprawa jakości obiektów mieszkalnych oraz otoczenia mieszkaniowego.

7. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:

- 8.1. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;
- 8.2. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;
- 8.3. Wspieranie współpracy między podmiotami edukacyjnymi a podmiotami gospodarczymi poprzez transfer wiedzy i doświadczeń;
- 8.4. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- 8.5. Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy.

8. Poprawa infrastruktury socjalnej:

- 9.1. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych;
- 9.2. Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów;
- 9.3. Modernizacja i rozbudowa placówek socjalnych i obiektów użyteczności publicznej;

9. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:

- 10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;
- 10.2. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 10.3. Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).

Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych

1. Obszar społeczny

Efektom przeprowadzonych działań będzie ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych wynikających przede wszystkim z bezrobocia i ubóstwa mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Działania będą skierowane na integrację mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Efekty działań to:

- wzrost atrakcyjności społecznej obszaru rewitalizowanego,
- poprawa aktywności społecznej mieszkańców,
- poprawa integracji społeczeństwa,
- poprawa dostępności do usług społecznych,
- angażowanie różnych grup społecznych w wdrażanie i realizację LPR pozwoli na kreowanie postaw obywatelskich, które będą składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu *Otwarte Społeczeństwo***.²³

2. Obszar gospodarczy

Wynikiem realizacji zaplanowanych przedsięwzięć będzie rozwój przedsiębiorczości lokalnej oraz tworzenie nowych miejsc pracy i tym samym zmniejszenie bezrobocia. Wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców zostanie osiągnięty poprzez zwiększenie ich kwalifikacji oraz poprawę jakości kształcenia.

Ożywienie gospodarcze na terenach rewitalizowanych będzie składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu *Konkurencyjna Gospodarka***.²⁴ Natomiast współpraca Dobrego Miasta z pozostałymi miastami *Międzynarodowego Stowarzyszenia Cittaslow* przyniesie pozytywny efekt dając tym samym impuls do dalszego rozwoju sieci i popularyzacji idei zrównoważonego rozwoju, co będzie składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu *Nowoczesne Sieci***.²⁵

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny

W wyniku zrealizowanych działań rewitalizacyjnych nastąpi poprawa dostępności i jakości infrastruktury publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, jak również dla pozostałych mieszkańców gminy. Przeprowadzone interwencje przyczynią się również do rozszerzenia oferty kulturalnej i poprawią tożsamość lokalną społeczeństwa. Ponadto poprzez zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe poprawi się integracja wśród dzieci i młodzieży. Realizacja działań rewitalizacyjnych poprawi stan zagospodarowania i estetyki przestrzennej miasta oraz zwiększy jego atrakcyjność turystyczną.

---

²³ Priorytet Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

²⁴ j.w.

²⁵ j.w.

4. Obszar środowiskowy

W wyniku przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych nastąpi poprawa środowiska naturalnego. Efektem realizacji kompleksowej termomodernizacji budynków będzie zwiększenie wydajności energetycznej budynków i tym samym poprawi się stan powietrza atmosferycznego. Proekologiczne podejście do rewitalizacji będzie bezpośrednio oddziaływać pozytywnie na warunki życia lokalnej społeczności i na atrakcyjność obszaru dla turystów i inwestorów.

5. Obszar techniczny

Poprzez kompleksową termomodernizację nastąpi poprawa zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym. Dodatkowo wraz z zagospodarowaniem terenów poprawią się warunki życia mieszkańców i zmniejszy się ich odpływ z miasta.

4. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zasadniczym celem działań Programu Rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych) oraz gospodarczych, a także powiązane z nimi i przeprowadzane w tym samym czasie: rozwiązywanie problemów społecznych oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów rewitalizowanych. Oznacza to, iż projekty realizowane w ramach LPR powinny przyczyniać się do tworzenia miejsc pracy oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

11.1 Wykaz podstawowych przedsięwzięć

Nazwa zintegrowanego przedsięwzięcia:

Innowacyjna rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Dobrego Miasta
główną szansą na zwiększenie perspektyw życiowych
mieszkańców zagrożonych wykluczeniem

Opis tła ZPI

Zintegrowane przedsięwzięcie ma służyć rozwiązaniu problemów społecznych mieszkańców Dobrego Miasta, a jego przedmiotem jest stworzenie warunków do organizowania nowych form wsparcia dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, pozostających bez zatrudnienia w celu podniesienia ich aktywności społecznej i zawodowej oraz zwiększenia szans na znalezienie pracy. Działania w ramach zintegrowanego przedsięwzięcia skierowane głównie będą do osób długotrwale bezrobotnych, zniechęconych do podejmowania aktywności ze względu na niskie kwalifikacje, uzależnienia i patologie. Podjęte działania dotyczyć będą również pobudzenia aktywności edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej osób wykluczonych w celu umożliwienia im uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

Tabela 17. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 1

Tytuł projektu 1.	Modernizacja budynku przy ul. Olsztyńskiej 3 i przy ul. Górnej 24 oraz adaptacja budynku przy ul. Górnej 9a
Podmioty realizujące	Gmina Dobrze Miasto
Zakres zadań	<p><u>Modernizacja budynku przy ul. Olsztyńskiej 3</u></p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w dotychczasowej siedzibie, tj. w budynku przy ul. Olsztyńskiej 3 nie ma możliwości poszerzenia swojej działalności, w tym zwłaszcza wprowadzenie nowych form, ze względu na zbyt małą kubaturę budynku. Jest to budynek przedwojenny, niefunkcjonalny oraz nieprzystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, w związku z czym konieczna jest modernizacja tego budynku. Przy modernizacji zastosowane zostaną rozwiązania i technologie energooszczędne. Budynek przystosowany zostanie do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wykonane zostaną mieszkania adaptacyjne do czasowego przebywania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym bądź też dotkniętych wypadkami losowymi. W związku z tym, iż w ramach realizacji projektu powstaną dwa ośrodki działające przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, konieczna jest modernizacja budynków przy ul. Górnej 24 i Górnej 9a, budynków, które położone są w niewielkiej odległości od siedziby MOPS.</p> <p><u>Modernizacja budynku przy ul. Górnej 24</u></p> <p>W zmodernizowanym budynku znajdzie swoją siedzibę ośrodek pn.: „Ośrodek Twórczości Lokalnej”, którego głównym zadaniem będzie opieka, wsparcie i prowadzenie zajęć z młodymi ludźmi narażonymi na wykluczenie społeczne, modelowanie ich postaw i dostarczanie pozytywnych wzorców wychowawczych oraz stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju, zdobywania nowych umiejętności i zainteresowań. Uczestnikami będzie młodzież pochodząca ze środowisk popegeerowskich, z rodzin zagrożonych bądź wykluczonych społecznie, z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji itp. z powodu bezrobocia, karalności, uzależnień, bezdomności, ubóstwa itp.</p> <p>Budynek, jak i przyległy teren jest pozostałością po byłej bazie sprzętowo – transportowej. Modernizacja tego budynku obejmie itp. stworzenie pomieszczeń biurowych, socjalnych, świetlicowych oraz pomieszczeń, w których przeprowadzane będą zajęcia</p>

szkoleniowo – warsztatowe. Budynek przystosowany zostanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Modernizacja budynku przy ul. Górnej 9a

Modernizacja tego budynku będzie polegała na jego przystosowaniu do organizowania i prowadzenia szkoleń zawodowych, warsztatów oraz wsparcia w zakresie doradztwa zawodowego, w ramach świadczenia usług przez drugi ośrodek funkcjonujący przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. W budynku tym znajdują się pomieszczenia umożliwiające naukę konkretnych zawodów, zwłaszcza związanych z ideą Cittaslow, itp.: krawców, kucharzy, sprzedawców itp. a także naukę „życia codziennego”. Część pomieszczeń w budynku tym zostanie zagospodarowana na utworzenie tzw. „jadłodalni” oraz „punktu pralniczego i kąpielowego” celem dostosowania do życia codziennego osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizowanego. Celem utworzenia takiego punktu jest wdrożenie instrumentów służących aktywizacji społeczno – zawodowej osób wykluczonych ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z potencjalnym pracodawcą. W ośrodku tym będą podejmowane wspólne działania z osobami bezrobotnymi w celu ich powrotu na rynek pracy, a także organizowane szkolenia zawodowe, różnego rodzaju warsztaty oraz wsparcie doradcy zawodowego i pracownika socjalnego. Ośrodek będzie w stałej współpracy z Urzędem Pracy, celem objęcia pomocą osób mających szczególne trudności z powrotem na rynek pracy. Ponadto zadaniem ośrodka będzie podejmowanie działań z zakresu integracji zdrowotnej, które wzmocnią będą integrację społeczną oraz wpłyną na zmianę wizerunku osób wykluczonych i poczucia własnej wartości, co przyczyni się do szybszego podjęcia aktywności zawodowej. Budynek przystosowany zostanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W ramach tego zadania zostaną wykonane następujące prace:

- opracowanie dokumentacji technicznej i konserwatorskiej,
- opracowanie inwentaryzacji i ekspertyz technicznych obiektu,
- modernizacja całego budynku przy ul. Olsztyńskiej 3 oraz Górnej 24 (szczegóły modernizacji określi opracowana dokumentacja projektowa),

	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja całego budynku przy ul. Górnej 9a i nadanie nowych funkcji (szczegóły adaptacji określi opracowana dokumentacja projektowa), - przystosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, - modernizacja, przebudowa i budowa nowego oświetlenia zewnętrznego – ciągów komunikacyjnych i podświetlenia budynków, - modernizacja, przebudowa i budowa ciągów komunikacyjnych, umożliwiających bezpieczną komunikację (ciąg pieszo – jezdny, szacunkowa długość ciągu ok. 700 mb.), - zagospodarowanie terenów zielonych wraz z małą architekturą (ławki, kosze na śmieci itp.)
Lokalizacja	<ul style="list-style-type: none"> ul. Olsztyńska 3 ul. Górnej 24 ul. Górna 9a 11-040 Dobre Miasto
Wartość projektu (PLN)	10 500 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych, - poprawa jakości i dostępności oferty usług edukacyjnych, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni miejskiej, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych,
Wskaźniki rezultatu	Nie dotyczy
Wskaźniki produktu	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, dokumentacja techniczna, dziennik budowlany
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:

	<p>2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;</p> <p>4. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <p>4.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych;</p> <p>12. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.7. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;</p> <p>6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;</p> <p>6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p> <p>13. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <p>8.1. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;</p> <p>8.2. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;</p> <p>8.4. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;</p> <p>10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <p>10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;</p>
--	--

Tytuł projektu 2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej służącej integracji społecznej
Podmioty realizujące	Gmina Dobre Miasto
Zakres zadań	<p>Projekt ten związany jest z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i jest nieodłącznym elementem z wcześniej opisanymi projektami służącymi integracji społecznej. Na terenie Dobrego Miasta znajduje się wiele zdegradowanych obszarów miejskich. Mają one niewątpliwy wpływ na tworzenie się enklaw, na których występują negatywne problemy społeczne. Rozwiązywanie tych problemów wymaga nadania nowych funkcji tym obszarom, w taki sposób, by nastąpiło tam społeczne i gospodarcze ożywienie.</p> <p>Jednym z takich zdegradowanych obszarów są tereny przybrzeżne rzeki Łyny. Podczas działań wojennych nastąpiło zniszczenie tkanki miejskiej wzdłuż rzeki Łyny w wyniku czego miasto „odwróciło się” od rzeki zapominając o jej potencjale gospodarczym, turystycznym, rekreacyjnym. W chwili obecnej tereny przybrzeżne Łyny są zarośnięte i zaniedbane, co negatywnie wpływa na wizerunek otoczenia i wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych. Idea Cittaslow stawia sobie za cel zapewnienie poprawy jakości życia w małych miasteczkach, w związku z czym uporządkowanie terenu i nadanie mu nowych funkcji społecznych spowoduje, że centrum miasta zacznie „tętnić życiem”, co pozytywnie wpłynie na podniesienie jakości życia społeczności lokalnej.</p> <p>Zrewitalizowany obszar stworzy idealne miejsce służące aktywizacji społeczno – gospodarczej, ponieważ planuje się wykonanie wzdłuż rzeki Łyny ciągu pieszo – rowerowego, dwóch kładek dla pieszych przez rzekę, placu zabaw, stoisk handlowych przeznaczonych itp. do sprzedaży wyrobów lokalnych, miejsc do postoju i obsługi kamperów oraz infrastrukturę związaną ze sportami wodnymi. Wzdłuż planowanego ciągu położone są niezagospodarowane obiekty i tereny, itp. po byłej rzeźni, byłej bazy gazowniczej i oczyszczalni ścieków, do wprowadzenia nowych form działalności lokalnej w postaci itp. Slowmarketu. Całość zamierzonych działań idealnie wpisują się w filozofię Cittaslow, poprzez wspieranie takich form, jak Slowfashion,</p>

	<p>Slowfood. Wykonanie traktu zwiększy ponadto atrakcyjność przemieszczania się pieszo i rowerem, co spowoduje, że zmaleje nasilenie ruchu pojazdów mechanicznych i zwiększy się bezpieczeństwo komunikacyjne poprzez promocję ruchu rowerowego. W ten sposób zlikwidowana zostanie bariera związana z wprowadzeniem jednej z zasad Cittaslow, a mianowicie alternatywnej komunikacji, ponieważ w Dobrym Mieście dotychczas nie wybudowano żadnej ścieżki rowerowej.</p> <p>Zagospodarowanie brzegów rzeki Łyny skomunikuje zmodernizowane budynki, w ramach których powstaną dwa ośrodki działające przy Miejskim Ośrodku Społecznym, z pozostałą częścią miasta. Na całej długości szlaku zostanie zaprojektowana i wykonana mała architektura parkowa, a także, w celu podniesienia bezpieczeństwa przemieszczających się osób, konieczne jest wykonanie prac związanych z zachowaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego tj.: przebiegającego na szlaku muru obronnego. Mury obronne położone są na najstarszym historycznie obszarze miasta, w samym centrum rewitalizowanego obszaru i stanowią nierozzerwalną część tkanki miejskiej wraz z otaczającą zabudową zabytkowych kamienic.</p> <p>Realizacja tego projektu ma na celu również pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości, jak również osób zaktywizowanych zawodowo do dalszego rozwoju gospodarczego (wypożyczalnie sprzętów, punkty napraw sprzętów, usługi handlowo – gastronomiczne, działalność związana z rekreacją i obsługą ruchu turystycznego) a także pobudzenie lokalnej społeczności do organizowania różnego rodzaju wydarzeń, które służyć będą integracji a także wzbogacać ofertę miasta. Integracji społecznej służyć będą również obiekty rekreacyjne znajdujące się przy planowanej ścieżce pieszo – rowerowej.</p> <p>Wszystkie prace wykonywane przy tworzeniu tego szlaku wraz z całą infrastrukturą będą wykonywane przy współpracy osób zagrożonych bądź wykluczonych społecznie, korzystających ze wsparcia, celem zdobywania nowych praktycznych umiejętności oraz integracji.</p>
--	--

Planowany sposób zagospodarowania przestrzeni publicznej stworzy warunki do:

a) pobudzenia rozwoju gospodarczego (nowe miejsca pracy) zdegradowanego obszaru poprzez stworzenie warunków do zagospodarowania opuszczonych obiektów (lokalny handel typu Slowmarket oraz działalność gospodarcza typu Slowfashion), do podejmowania nowej działalności związanej z wykorzystaniem potencjału Łyny (itp. spływy kajakowe, obsługa camper parku, wypożyczalnie sprzętu). Tak zagospodarowana przestrzeń publiczna będzie głównym czynnikiem rozwoju przedsiębiorczości społecznej (podejmowanie działalności gospodarczej członków spółdzielni socjalnej itp. w dziedzinie usług lub małej gastronomii) i będzie realizowany w znacznej części przez uczestników nowo utworzonych ośrodków działających przy MOPS.

b) prawidłowego rozwoju społecznego (eliminowanie i zapobieganie patologiom społecznym) poprzez udostępnienie zdegradowanego obszaru „nowym ludziom”, czyli wyprowadzenie z pewnej części rewitalizowanego obszaru osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i otwarcie go dla ludzi spoza tego obszaru, którzy poprzez rozpoczętą tam działalność bądź odwiedzając ten teren przyczynią się do zmiany charakteru rewitalizowanego terenu. Tereny przybrzeżne rzeki staną się miejscem rekreacji i wypoczynku podnoszącym jakość życia mieszkańców zgodnie z zasadami Cittaslow.

c) rozwoju infrastrukturalno-przestrzennego – zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez konserwację obiektów zabytkowych (mury miejskie) oraz poprawę środowiska naturalnego (wprowadzenie możliwości alternatywnej komunikacji – rowery). Poprawiona zostanie też funkcjonalność układu komunikacyjnego poprzez stworzenie nowej, bezpiecznej trasy do ruchu pieszego i rowerowego. Wzdłuż ciągu zmodernizowane zostanie oświetlenie oraz podświetlenie obiektów zabytkowych (zastosowane zostaną energooszczędne lub solarne źródła światła).

W ramach tego zadania zostaną wykonane następujące prace:

- opracowanie dokumentacji technicznej,

	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie inwentaryzacji i ekspertyz technicznych, - modernizacja, przebudowa i budowa ciągu pieszo – rowerowego umożliwiających bezpieczną komunikację (szacunkowa długość ciągu ok. 2500 mb.), - odtworzenie zabytkowego wizerunku terenu wokół XIV wiecznej Kolegiaty (zagospodarowanie terenu, utworzenie skweru, małej architektury parkowej), - modernizacja oświetlenia oraz podświetlenia Kolegiaty (opracowanie projektu technicznego na wykonanie podświetlenia budynku Kolegiaty, murów, co zwiększy atrakcyjność i wyłoni detale architektoniczne zabytkowej Bazyliki), - zabezpieczenie umocnień obronnych; - skomunikowanie dwóch brzegów Łyny, - utworzenie placu zabaw, - budowa infrastruktury do postoju i obsługi kamperów, - infrastruktura związana ze sportami wodnymi (przystań kajakowa, pomosty pływające, pochylnia do wodowania sprzętu pływającego, stojaki do kajaków, wiata z zadaszeniem, zaplecze sanitarne), - mała infrastruktura (ławki, kosze na śmieci itp.)
Lokalizacja	Teren nad rzeką Łyna
Wartość projektu (PLN)	5 500 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - przywrócenie funkcji integracyjnych i rekreacyjnych doliny rzeki Łyny, - wzrost jakości życia mieszkańców zgodnie z filozofią dobrego życia miast Cittaslow, - podwyższenie atrakcyjności inwestycyjnej terenu poprzez zwiększenie jakości życia w mieście, - wzrost kapitału społecznego,
Wskaźniki rezultatu	Nie dotyczy
Wskaźniki produktu	1. Długość utworzonych szlaków turystycznych (km)
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, dokumentacja techniczna

<p>Sposób mierzenia rezultatów</p>	<p>monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post</p>
<p>Odniesienie do celów rewitalizacji</p>	<p>Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;</p> <p>3. Ochrona dziedzictwa kulturowego:</p> <p>3.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.3. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców;</p> <p>6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa;</p> <p>6.5. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;</p> <p>6.8. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości,</p> <p>6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta,</p> <p>6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p> <p>6.16. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych;</p> <p>14. Poprawa infrastruktury socjalnej:</p> <p>9.1. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych;</p>

	9.2. Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów;
--	---

Tytuł projektu 3.	Działalność utworzenia dwóch ośrodków działających przy MOPS – wsparcie finansowe świadczenie usług oraz niezbędne wyposażenie
Podmioty realizujące	Gmina Dobre Miasto
Zakres zadań	<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie różnorodnych form aktywizujących i integrujących społecznie i zawodowo. Zakłada się przeprowadzenie cyklu szkoleń, warsztatów, prelekcji, zajęć ruchowo – rehabilitacyjnych, spotkań tematycznych mających na celu zdobycie przez grupy docelowe umiejętności, kwalifikacji i wiedzy, dzięki którym nastąpi ich włączenie w życie społeczne i tym samym zmniejszenie potrzeb w zakresie pomocy społecznej.</p> <p>Dotychczas rozwiązywaniem tych problemów zajmował się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście, jednak nasilające się negatywne problemy społeczne wymagają zintensyfikowania interwencji, itp. poprzez wprowadzenie nowych form działania. Nowe innowacyjne formy realizowane będą przez dwa utworzone ośrodki działające przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Głównymi zadaniami utworzonych centrów będzie świadczenie usług dotychczas niedostępnych na terenie Dobrego Miasta, polegających na reintegracji społecznej i zawodowej poprzez prowadzenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym programów edukacyjnych, obejmujących itp. nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia. Ponadto celem utworzenia tych ośrodków będzie stwarzanie alternatywy spędzania wolnego czasu i zapewnienie doświadczeń korygujących urazy psychologiczne oraz deficyty emocjonalne. Duży nacisk położony będzie na profilaktykę uzależnień poprzez podnoszenie świadomości na temat negatywnych skutków społecznych i fizycznych stosowania substancji psychoaktywnych, jak również</p>

promowanie zdrowego stylu życia. Działalność w tym zakresie mieć będzie charakter otwarty, twórczy, oparty na aktywności grup o określonych zainteresowaniach z różnych dziedzin (itp. sport, kultura, ekologia, wolontariat, ratownictwo). Głównymi zadaniami tych ośrodków będzie zwiększanie szans edukacyjnych i społecznych, przeciwdziałanie postawie wyuczonej bezradności, aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W Dobrym Mieście nie ma tego typu podmiotu, dlatego też mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem społecznym rewitalizowanego obszaru nie mają dostępu do usług, jakie świadczy taki podmiot. Potrzeba realizacji tego przedsięwzięcia wynika bezpośrednio z potrzeb mieszkańców obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Uczestnikami będą osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji z powodu bezrobocia, w tym długotrwałego, oraz itp. karalności, uzależnień, bezdomności, ubóstwa a także często dodatkowo dyskryminowane na rynku pracy z powodu wieku oraz niskiego poziomu wykształcenia. Ważnym elementem działalności obu centrów będzie przygotowanie uczestników do tworzenia własnych miejsc pracy (itp. poprzez tworzenie spółdzielni socjalnych), podejmowanie własnej działalności gospodarczej oraz współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami. Aktywizacja zawodowa będzie związana itp. z odtworzeniem tradycyjnego rzemiosła charakterystycznego dla idei miast Cittaslow. Prowadzone będą również działania doradcze, mentorskie i szkoleniowe w celu przygotowania uczestników do samodzielnego funkcjonowania na rynku. Szczególny nacisk zostanie położony na przygotowanie do zawodów (podejmowania działalności gospodarczej) związanych z propagowaniem ideologii Cittaslow, itp. w zakresie wytwarzania produktów lokalnych, świadczenia usług gastronomicznych, zawodów związanych z tworzeniem i utrzymaniem publicznych obszarów zieleni, bądź też związanych z obsługą ruchu turystycznego.

Zakłada się również utworzenie kilku mieszkań adaptacyjnych, jako formy pomocy społecznej przygotowującej osoby czasowo tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia

	<p>samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkania zapewnią będą warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną osoby niepełnosprawne, z zaburzeniami psychicznymi, opuszczające pieczę zastępczą, zakłady dla nieletnich jak również służyć będą w przypadku zdarzeń losowych.</p>
Lokalizacja	<p>ul. Górnej 24 ul. Górna 9a 11-040 Dobrze Miasto</p>
Wartość projektu (PLN)	4 000 000,00
Okres realizacji	2016-2020
Priorytet inwestycyjny	9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych, - poprawa jakości i dostępności oferty usług edukacyjnych, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych,
Wskaźniki rezultatu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.
Wskaźniki produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, dokumentacja uczestników
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1. Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p>

	<p>1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;</p> <p>2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <p>2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;</p> <p>4. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <p>4.4. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych;</p> <p>15. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <p>8.3. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;</p> <p>8.4. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;</p> <p>8.5. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;</p> <p>10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <p>10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;</p>
--	---

15.1 Wykaz uzupełniających przedsięwzięć

Tabela 18. Projekty uzupełniające

L.p.	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Uzasadnienie
Ochrona dziedzictwa kulturowego			
1.	Gmina Dobre Miasto	Remont elewacji budynku Baszty Bocianiej oraz remont kapliczki przydrożnej pw. Św. Jerzego w Dobrym Mieście	Projekt obejmuje przeprowadzenie remontu konserwatorskiego elewacji Baszty Bocianiej przy ul. Sowińskiego oraz remontu XVIII wiecznej kapliczki pw. Św. Jerzego przy ul. Wojska Polskiego. Remont konserwatorski elewacji Baszty Bocianiej obejmuje oczyszczenie i wypiaszkowanie istniejącej elewacji z cegły, uzupełnienie ubytków oraz fugowanie elewacji. Remont XVIII wiecznej kapliczki pw. Św. Jerzego przy ul. Wojska Polskiego obejmuje wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarki, naprawę ubytków w murze z cegły oraz czyszczenie i piaskowanie elewacji. Projekt obejmuje również ukształtowanie terenu wokół kaplicy.
2.	Parafia greckokatolicka p.w. Św. Mikołaja w Dobrym Mieście	Zachowanie dziedzictwa kulturowego, podniesienie atrakcyjności turystycznej oraz powiększenie bazy infrastruktury kultury w Dobrym Mieście poprzez adaptację poddasza kościoła św. Mikołaja	Remont pokrycia dachowego to etap adaptacji poddasza. Stanowi też kontynuację prac już podjętych w roku 2014 a polegających na remoncie konstrukcji drewnianej. Zakres prac: wymiana słupów, jętek, krokwi, zastrzałów, mieczów, końcówek krokwi, nakładek, wzmocnienie krokwi, uzupełnienie ubytków, naprawa murów ogniowych, przemurowanie fragmentu ściany szczytowej, odgrzybianie elementów drewnianych. Rozebranie pokrycia dachu, obróbek blacharskich, rynien, spustów, odeskowanie, ołacenie, izolacje papą, prostowanie więźby, pokrycie dachówką, osadzenie włazu, uzupełnienie tynków w szczytach, opierzenia blaszane, rynny, spusty nowe, odprowadzenia wody, wykonanie instalacji odgromowej.
Budowanie tożsamości regionalnej i kultura			
3.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście	„Poznaj piękno Warmii utrwalone na obrazach wykonanych w czasie pleneru malarskiego – Głotowo 2017”	Plener będzie trwał 12 dni. Liczba artystów 10 osób. Powstanie 2 obrazów olejnych 50x60 oraz 10 akwrel o wym. 30x40. Po zakończeniu pleneru zorganizowana zostanie wystawa plenerowa. Artystom wręczone zostaną dyplomy za udział w plenerze.

4.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście	„Moja mała ojczyzna w fotografii – plener fotograficzny”	Warsztaty fotograficzne. Lista uczestników 10 osób. Zajęcia w plenerze z opiekunem. Zdobywanie wiedzy fotograficznej – ćwiczenia w plenerze. Po zakończeniu szkolenia zorganizowana zostanie wystawa plenerowa. Uczestnikom wręczone zostaną dyplomy.
5.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście	Wydanie albumowe „Poznaj piękno Warmii na podstawie prac malarskich wystawionych w Galerii w Baszcie Bocianiej”	Album będzie zawierał historię ponad 10 lat działalności Galerii w Baszcie Bocianiej. Przedstawionych zostanie ponad sto artystów malarzy i ich dorobek artystyczny. Z każdego wernisażu 1 obraz pozyskał muzeum przy baszcie Bocianiej.
6.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście	Warsztaty „Wykonaj film pt. Skrawek naszej Warmii „Dobre Miasto jakie kocham”	Warsztaty obejmują ćwiczenia z zakresu fotografii, filmu. Obróbka komputerowa materiału do realizacji filmu. Nauka filmowego. Ćwiczenie praktyczne przy montażu filmu.
7.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście	Wydanie albumowe Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście „50 lat działalności”	Album będzie zawierał historię działalności Stowarzyszenia w okresie 50 lat swej działalności. Bogato ilustrowany. Treść obejmuje zadania z edukacji regionalnej. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego regionu, lokalnych tradycji, kształtowanie i budowanie tożsamości regionalnej oraz upowszechnianie wiedzy o regionie.
8.	Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Dobrym Mieście	Festiwal Dobre Miasto dla teatru	Prezentacja różnych konwencji sztuki teatru w niekonwencjonalnych przestrzeniach publicznych Dobrego Miasta
9.	Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Dobrym Mieście	Dobromiejskie Kino Cyfrowe	Wyposażenie kina „Przyjaźń” w zestaw do projekcji filmów w technologii cyfrowej
10.	Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Dobrym Mieście	Rewitalizacja wejścia do kina „Przyjaźń”	Zaprojektowanie i wykonanie wejścia do kina „Przyjaźń”, schody (z odpływem wody), portal, szyld Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Dobrym Mieście.
Rewitalizacja/modernizacja/adaptacja istniejącej zabudowy			
11.	Gmina Dobre Miasto	Remont i modernizacja hali sportowej w Dobrym Mieście	Projekt obejmuje remont i modernizację hali sportowej przy ul. Łużyckiej w Dobrym Mieście wraz z niezbędną infrastrukturą. Przeprowadzony zostanie kapitalny remont budynku z termomodernizacją włącznie. Wymienione zostanie pokrycie dachowe, stolarka oraz podłogi. Zagospodarowany zostanie teren wokół hali.
12.	Gmina Dobre Miasto	Rozbudowa i modernizacja stadionu miejskiego w Dobrym Mieście	Rozbudowa i modernizacja stadionu miejskiego w Dobrym Mieście obejmuje przebudowę istniejącej płyty trawiastej oraz budowę płyty boiska ze sztuczną nawierzchnią trawiastą, budowę bieżni lekkoatletycznej, rzutni kulą i skoczni w dal. W ramach realizacji projektu przewiduje się także budowę

			zadaszonych trybun oraz oświetlenie i ogrodzenie stadionu.
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, edukacja			
13.	Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w Dobrym Mieście	Usamodzielniamy, Reintegrujemy i wzmacniamy	Projekt w ramach osi priorytetowej 11 Włączenie Społeczne Poddziałanie 11.2.3 Ułatwianie dostępu do usług społecznych w tym integracja ze środowiskiem lokalnym w ramach RPO W-M na lata 2014-2020. Skierowany do usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej ich rodzin oraz do rodzin zagrożonych zabranych dzieci do pieczy zastępczej. Zastosowane zostaną nowatorskie narzędzia i metody pracy z rodziną specjalistyczne poradnictwo, konsultacje rodzinne, KGR, TSR, warsztaty umiejętności psychologicznych.
14.	Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w Dobrym Mieście	Akademia zatrudnienia	Projekt ma na celu wsparcie dla osób i rodzin oraz otoczenia osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji w wieku 16-64 lata. Projekt w ramach RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 oś priorytetowa 11 włączenie społeczne poddziałanie 11.1.1
15.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Dobrym Mieście	„Rodzic na piątkę!”	W szkole, w ramach projektu zostanie utworzony Klub „Rodzic na piątkę!” oraz podejmowane będą działania prewencyjne, szkoleniowe, informacyjne, diagnostyczne i integracyjne w zakresie profilaktyki uzależnień oraz wychowania dzieci bez przemocy i ochrony dzieci przed zagrożeniami, poprzez: 1. Podnoszenie umiejętności wychowawczych rodziców – organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych – „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, warsztatów dla dzieci i rodziców „Zanim zabrzmie dzwonek”, działań w ramach Ogólnopolskiego Programu „Chronimy Dzieci” i zajęć o charakterze terapeutycznym; 2. kampanię informacyjną dotyczącą zagrożeń bezpieczeństwa dziecka w internecie – warsztaty tematyczne, spotkania informacyjne, prezentacje multimedialne; 3. udzielanie informacji i pomocy w podejmowaniu działań interwencyjnych – konsultacje i pomoc w zakresie nawiązania współpracy z instytucjami zapewniającymi pomoc i opiekę w trudnych i kryzysowych sytuacjach; 4. diagnozowanie problemów rodzinnych, szkolnych i rówieśniczych

			<p>dzieci- warsztaty w klasach i spotkania indywidualne pedagoga z dzieckiem; 5. integrację dzieci i rodziców w środowisku szkolnym- wdrażanie do aktywnego i zdrowego spędzania czasu dzieci z rodzicami- rodzinne festyny i aktywność sportowa.</p>
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej			
16.	Pozytywni Dobre Miasto	Trakt rekreacyjno-spacerowy	Trasa spacerowa od przystani kajakowej do stadionu miejskiego i połączenie z trasą zdrowia. Oświetlenie całej trasy, wzmocnienie brzegów Łyny (zabezpieczenie) rozbudowa trasy zdrowia o elementy parku liniowego
17.	Gmina Dobre Miasto	Rewitalizacja parku przy ul. Warszawskiej w Dobrym Mieście	Zagospodarowanie istniejącego parku przy ul. Warszawskiej w celu stworzenia atrakcyjnej, wielofunkcyjnej i ogólnodostępnej przestrzeni rekreacyjnej, dostosowanej do wymagań i potrzeb społeczności miasta, a także rozwoju turystyki. W ramach prac przewiduje się uporządkowanie elementów małej architektury, remont istniejących urządzeń (itp. fontanna, ławki, oświetlenie) oraz montaż nowych (itp. stoły szachowe itp.). Istniejąca część parku wymaga także prac pielęgnacyjnych oraz nowych nasadzeń dla podniesienia atrakcyjności parku.
Efektywność energetyczna			
18.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „PEWNOŚĆ”	„Termomodernizacja budynku mieszkaniowego ul. Pionierów 5a w Dobrym Mieście”	Projekt polega na termomodernizacji budynku mieszkalnego należącego do Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Pionierów 5a w Dobrym Mieście. Prace polegają na ociepleniu ścian budynku styropianem oraz dociepleniu stropu piwnicy panelami z wełny. Termomodernizacja uwzględnia aspekty środowiskowe i społeczne umożliwiające osiągnięcie korzyści takich jak: uzyskanie efektu zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do środowiska (CO ₂), co wynika ze zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło, polepszenie ogólnego postrzegania infrastruktury technicznej budynku, co przekłada się na większą dbałość o mienie.
19.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa „PEWNOŚĆ”	„Termomodernizacja budynku mieszkaniowego ul. Pionierów 7a w Dobrym Mieście”	Projekt polega na termomodernizacji budynku mieszkalnego należącego do Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Pionierów 5a w Dobrym Mieście. Prace polegają na ociepleniu ścian budynku styropianem oraz dociepleniu stropu piwnicy panelami z wełny. Termomodernizacja uwzględnia aspekty środowiskowe i społeczne umożliwiające osiągnięcie korzyści takich jak: uzyskanie

			efektu zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do środowiska (CO ₂), co wynika ze zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło, polepszenie ogólnego postrzegania infrastruktury technicznej budynku, co przekłada się na większą dbałość o mienie.
20.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Dobrym Mieście	Ocieplenie dachu szkoły i Sali gimnastycznej wraz z wymianą okien	Ocieplenie dachu szkoły, bocznych ścianek poddasza i wymiana okien, które pozostały jeszcze nie wymienione (większość okien w szkole jest wymieniona) oraz ocieplenie dachu Sali gimnastycznej.
21.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Grunwaldzkiej 2)	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Grunwaldzkiej 2)	- ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, oświetlenie energooszczędne - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
22.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Malczewskiego 6	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Malczewskiego 6)	- ocieplenie budynku wraz ze stropami, piwnicą i stropodachem, oświetlenie klatek i wejście do budynku energooszczędne, wymiana stolarki okiennej - zmiana sposobu ogrzewania – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
23.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Fabryczna 8A	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Fabryczna 8A)	- ocieplenie budynku wraz z dachem i wymianą stolarki okiennej, oświetlenie energooszczędne - wprowadzenie alternatywnego podgrzewania ciepłej wody (solary, woltanka itp.)
24.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Orła Białego 3	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 3)	- ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, oświetlenie energooszczędne w budynku i wejście do budynku - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
25.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Malczewskiego 3	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Malczewskiego 3)	- ocieplenie stropu, piwnic i strychu wraz z budynkiem - oświetlenie klatek schodowych energooszczędne - zmiana ogrzewania – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
26.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Orła Białego 6	Kompleksowa modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 6)	- ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, oświetlenie energooszczędne przed wejściem - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

27.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Orła Białego 2	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 2)	- ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki w częściach wspólnych, oświetlenie energooszczędne - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
28.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Orła Białego 8	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 8)	- ocieplenie budynku wraz ze stropem piwnic i wymianą, wymiana oświetlenia w częściach wspólnych na oświetlenie energooszczędne - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
29.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Fabryczna 9	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Fabryczna 9)	- ocieplenie budynku, element dachu, remont oświetlenia, izolacja budynku wraz z opaską, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej
30.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Orła Białego 10	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 10)	- ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, oświetlenie energooszczędne - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
31.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Grunwaldzkiej 6	Kompleksowa modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Grunwaldzkiej 6)	- ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, oświetlenie energooszczędne - przebudowa systemu grzewczego – lokalna kotłownia gazowa - wykonanie instalacji ciepłej wody
32.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Zwycięstwa 11	Termomodernizacja budynku	Docieplenie ścian zewnętrznych budynku, docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, docieplenie stropu piwnicznego, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, instalacji gazowej oraz ciepłej wody użytkowej.
33.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Orła Białego 12	Termomodernizacja obiektu wraz z modernizacją systemu ogrzewania	Budowa kotłowni gazowej, docieplenie ścian zewnętrznych budynku, docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, docieplenie stropu piwnicznego, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania

34.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Gdańska 8B	Termomodernizacja budynku	Docieplenie ścian zewnętrznych budynku, docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, docieplenie stropu piwnicznego, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania.
35.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Gdańska 8A	Termomodernizacja budynku	Docieplenie ścian zewnętrznych budynku, docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją, docieplenie stropu piwnicznego, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, budowa wiatrolapów.
36.	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wojska Polskiego 31	Termomodernizacja budynku	Renowacja ściany frontowej zabytkowej kamienicy
Ochrona środowiska			
37.	Ośrodek Sportu i Rekreacji	Fotowoltaika i Solary Słoneczne	Produkcja energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

16. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Prace nad „Ponadlokalnym programem rewitalizacji sieci miast Cittaslow” rozpoczęły się w lipcu 2013 roku. Udział w programie zadeklarowały wszystkie miasta województwa warmińsko – mazurskiego, będące członkami sieci Cittaslow. Początkowo były to władze 9 miast: Biskupca, Bisztyńska, Gołdapi, Lidzbarka Warmińskiego, Lubawy, Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztynka, Reszla i Rynu. Po otrzymaniu 9 listopada 2013 r. członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Cittaslow przez Barczewo i Dobre Miasto oraz 5 kwietnia 2014 r. przez Pasym, Górowo Iławeckie i Nidzicę liczba miast biorących udział w programie zwiększyła się do 14.

Współpraca przedstawicieli miast sieci odbywała się w formie spotkań i konsultacji, które miały miejsce w Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie oraz w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

W celu zapewnienia współpracy pomiędzy władzami poszczególnych gmin i społeczeństwem zostały powołane na poziomie poszczególnych gmin grupy robocze do spraw rewitalizacji. Z każdej grupy wyłoniono przedstawiciela do grupy roboczej na poziomie sieci Cittaslow. Efektem prac grup roboczych było wypracowanie zintegrowanych projektów inwestycyjnych.

Partycypacja społeczna stanowi niezbędny element w tworzeniu programów rewitalizacji dla problemowych i często zdegradowanych obszarów miast, ponieważ zmiany, jakie na nich zachodzą, dotyczą bezpośrednio zamieszkałą na ich terenach społeczność. Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarza możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów czy zaproponowanie rozwiązań dla obszarów kryzysowych każdego programu. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach, jakie za sobą niesie. Odnowione obszary powinny być „żywe”, tzn. społeczność lokalna na tych obszarach musi akceptować przeprowadzane zmiany, powinna tworzyć pewną wspólnotę i to zarówno podczas przeprowadzania operacji rewitalizacyjnej (jako najważniejszy, podmiot w prowadzonych procesach), jak i po zakończeniu takich działań. Dlatego tak istotna jest rola jednostek samorządów jako realizatorów i częściowo wykonawców programów rewitalizacji, które zapewniają mieszkańcom odpowiednią informację o działaniach i krokach, jakie zamierzają podjąć w stosunku do obszarów kryzysowych.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji (lub innego podmiotu o podobnym charakterze).

Zgodnie z Zarządzeniem NR FR.0050.143.2014.MK Burmistrza Dobrego Miasta z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia Gminy Dobre Miasto do Grupy roboczej na poziomie miast Cittaslow oraz powołania Komitetu ds. rewitalizacji Dobrego Miasta w perspektywie programowo-finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. W skład Komitetu wchodzi 13 osób reprezentujących różne środowiska mieszkańców. Zadaniem Komitetu było wyznaczenie kierunków rewitalizacji Dobrego Miasta w latach 2014-2020, służących opracowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Dobrego Miasta oraz nadzorowanie realizacji Programu. Skład Komitetu został zmieniony Zarządzeniem NR FR.0050,61.2015.MK Burmistrza Dobrego Miasta z dnia 16 lutego 2015 r. Obecny skład Komitetu jest następujący:

1. Marta Kurtiak – Kierownik Referatu Rozwoju Lokalnego i Funduszy Europejskich - Koordynator Grupy,
2. Magdalena Iwanek – Sekretarz Gminy,
3. Anna Pogorzelska – pracownik ds. Promocji i Turystyki,
4. Joachim Zawacki – Przewodniczący Rady Miejskiej w Dobrym Mieście,
5. Gustaw Pietrulewicz – przedstawiciel Stowarzyszenia Dobromiejski Klub Sportowy,
6. Paweł Błazewicz – przedstawiciel Stowarzyszenia Warmińska Grupa Historyczno – Eksploracyjna Guttstadt Dobre Miasto.
7. Janusz Filipkowski – mieszkaniec Dobrego Miasta,
8. Andrzej Waszczuk – artysta, fotograf, mieszkaniec Dobrego Miasta,
9. Anna Krech – właściciel Restauracji „Ranczo w Dolinie” w Dobrym Mieście,
10. Paweł Bednarczyk – właściciel Piekarni „Pawełek” w Dobrym Mieście,
11. Robert Michalkiewicz – Prezes Zarządu „Społem” PSS w Dobrym Mieście,
12. Krzysztof Kurowski – Komendant Ochotniczej Straży Pożarnej w Dobrym Mieście,
13. Wioletta Nowak – pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście.

Komitet do tej pory spotykał się dwa razy: 20 stycznia i 20 marca 2015 r. Po spotkaniach sporządzono protokoły.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa w procesie rewitalizacji, w 2015 r. **Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Dobre Miasto** został umieszczony na stronach internetowych gminy i poddany procesowi konsultacji społecznych.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Dobre Miasto został uchwalony Uchwałą NR XI/77/2015 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia

30 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia planu „*Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow*”.

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow został udostępniony wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie internetowej www.cittaslowpolska.pl oraz na stronach internetowych gminy.

W marcu 2016 r Gmina Dobre Miasto przystąpiła do aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Dobre Miasto* na wniosek o poszerzenie obszarów rewitalizowanych oraz ze względu na dostosowanie elementów programu do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. O rozpoczęciu konsultacji społecznych w ramach aktualizacji dokumentu zawiadomiono społeczeństwo poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej i oficjalnej strony internetowej Dobrego Miasta www.dobremiasto.com.pl. Wraz z informacją o aktualizacji dokumentu, rozpoczętych konsultacjach zamieszczono również zaproszenie do składania fiszek projektowych do programu oraz zaproszono interesariuszy na spotkanie informacyjne w dniu 6 kwietnia 2016 r.

Interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- pozostali mieszkańcy gminy;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

W spotkaniu informacyjnym wzięło udział 23 osób (lista obecności), którzy reprezentowali różne instytucje publiczne i stowarzyszenia w gminie Dobre Miasto. W spotkaniu uczestniczył również Zastępca Burmistrza. Spotkanie prowadził ekspert zewnętrzny z Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, który wyjaśnił nową definicję rewitalizacji zgodnie z Wytycznymi i ustawą o rewitalizacji, przedstawił obszar rewitalizacji, a następnie odpowiadał na zadawane pytania. Do przedstawionych zagadnień nikt nie zgłosił uwag. Efektem spotkania było zgłoszenie do 11 kwietnia 2016 r. 37 projektów komplementarnych do zintegrowanego przedsięwzięcia wpisanego do

uchwalonego programu rewitalizacji. Następnie w ramach konsultacji społecznych wywieszono na stronie internetowej proponowane projekty oraz wskazano możliwość zapoznania się z nimi w Urzędzie Miejskim w Dobrym Mieście.

Podczas aktualizacji dokumentu współpracowano z Urzędem Miejskim, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Komisariatem Policji, Centrum Kulturalno-Bibliotecznym oraz Ośrodkiem Sportu i Rekreacji. Dzięki ich udziałowi pozyskano rzetelne i prawdziwe dane dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej gminy Dobre Miasto i wyznaczono obszar rewitalizowany. Dodatkowo prowadzono indywidualne rozmowy z mieszkańcami miasta dotyczące problemów społecznych i komfortu życia mieszkańców w Dobrym Mieście.

Konsultacjom społecznym poddany zostanie również *Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*, a ewentualne zgłoszone uwagi będą rozpatrywane i wyszczególnione w wywieszonym na stronie internetowej w *Raporcie z konsultacji społecznych*.

Proces przygotowania (diagnozowanie i programowanie) programu rewitalizacji kończy się uchwałą o przyjęciu poniższego dokumentu.

Partycypacja społeczna będzie występować również w fazie wdrożeniowej: raz na rok planuje się spotkanie z interesariuszami, na których omawiane będą bieżące działania w realizacji, przedstawianie osiągniętych wskaźników oraz informowanie o problemach podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto Gmina umożliwi społeczeństwu współdziałanie i kontrolę obywatelską. Dodatkowo Komitet Rewitalizacji (obecna Grupa Robocza) będzie spotykał się co najmniej raz na kwartał i aktualizował katalog fiszek projektowych.

6. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Każdy projekt rewitalizacyjny wymaga finansowania, dlatego też należy przeanalizować wszystkie możliwości finansowania wykazanych inicjatyw. Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Dobre Miasto*, to:

1. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
  - środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
  - inne zagraniczne środki finansowe,
  - krajowe środki finansowe (np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).
2. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:
  - dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
  - subwencja ogólna (część oświatowa),
  - dochody własne.
3. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
  - pożyczki i kredyty bankowe,
  - poręczenia,
  - gwarancja.
4. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania programu rewitalizacyjnego, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze unijne zapisane w dokumencie: *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Działania rewitalizacyjne mogą być finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020, jak również z krajowych środków operacyjnych (KPO): Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (2014-2020), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Istotnym elementem, który należy także uwzględnić w strukturze finansowania rewitalizacji, są środki na działania społeczne, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i in. Podobnie należy postrzegać instytucje rządowe i samorządowe oraz ich oddziały, dysponujące instrumentami i środkami mogącymi stanowić ważny komponent

w finansowaniu rewitalizacji (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dopląt, program Mieszkanie dla Młodych, program społecznego budownictwa mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu, rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego, programy typu: LEMUR, KAWKA, BOCIAN, SOWA, środki wspierające przedsiębiorczość, Program „Świetlica-Dzieci-Praca”, projekty pilotażowe „Aktywny samorząd” itd.).²⁶ Dodatkowym źródłem finansowania inwestycji jest Fundusz Kościelny i środki ministerialne.

Tabela 19. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobrze Miasto

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [PLN]	Źródła finansowania
Innowacyjna rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Dobrego Miasta główną szansą na zwiększenie perspektyw życiowych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem			
1.	Modernizacja budynku przy ul. Olsztyńskiej 3 i przy ul. Górnej 24 oraz adaptacja budynku przy ul. Górnej 9a	10 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej służącej integracji społecznej	5 500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	Działalność utworzenia dwóch ośrodków działających przy MOPS - wsparcie finansowe świadczenie usług oraz niezbędne wyposażenie	4 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Projekty uzupełniające			
1.	Remont elewacji budynku Baszty Bocianiej oraz remont kapliczki przydrożnej pw. Św. Jerzego w Dobrym Mieście	500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego, podniesienie atrakcyjności turystycznej oraz powiększenie bazy infrastruktury kultury w Dobrym Mieście poprzez adaptację poddasza kościoła św. Mikołaja	351 441,65	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

²⁶ Krajowa Polityka Miejska 2023

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

3.	„Poznaj piękno Warmii utrwalone na obrazach wykonanych w czasie pleneru malarskiego – Głotowo 2017”	12 300,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
4.	„Moja mała ojczyzna w fotografii – plener fotograficzny”	9 840,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
5.	Wydanie albumowe „Poznaj piękno Warmii na podstawie prac malarskich wystawionych w Galerii w Baszcie Bocianiej”	24 600,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
6.	Warsztaty „Wykonaj film pt. Skrawek naszej Warmii „Dobre Miasto jakie kocham”	6 150,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
7.	Wydanie albumowe Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Pojezierze” oddział w Dobrym Mieście „50 lat działalności”	12 300,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
8.	Festiwal Dobre Miasto dla teatru	184 500,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
9.	Dobromiejskie Kino Cyfrowe	307 500,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
10.	Rewitalizacja wejścia do kina „Przyjaźń”	43 050,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
11.	Remont i modernizacja hali sportowej w Dobrym Mieście	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
12.	Rozbudowa i modernizacja stadionu miejskiego w Dobrym Mieście	1 400 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
13.	Usamodzielniamy, Reintegrujemy i wzmacniamy	1 975 021,20	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

14.	Akademia zatrudnienia	4 975 746,40	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
15.	„Rodzic na piątkę!”	61 500,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
16.	Trakt rekreacyjno-spacerowy	86 100,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
17.	Rewitalizacja parku przy ul. Warszawskiej w Dobrym Mieście	300 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
18.	„Termomodernizacja budynku mieszkaniowego ul. Pionierów 5a w Dobrym Mieście”	209 100,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
19.	„Termomodernizacja budynku mieszkaniowego ul. Pionierów 7a w Dobrym Mieście”	209 100,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
20.	Ocieplenie dachu szkoły i Sali gimnastycznej wraz z wymianą okien w Szkole Podstawowej Nr 1	393 600,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
21.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Grunwaldzkiej 2)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
22.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Malczewskiego 6)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
23.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Fabryczna 8A)	332 100,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
24.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 3)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
25.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Malczewskiego 3)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobrze Miasto
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

26.	Kompleksowa modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 6)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
27.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 2)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
28.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 8)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
29.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Fabryczna 9)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
30.	Kompleksowa Modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 10)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
31.	Kompleksowa modernizacja Energetyczna Budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Grunwaldzkiej 6)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
32.	Termomodernizacja budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Zwycięstwa 11)	615 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
33.	Termomodernizacja obiektu wraz z modernizacją systemu ogrzewania (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Orła Białego 12)	184 500,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
34.	Termomodernizacja budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Gdańska 8B)	246 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
35.	Termomodernizacja budynku (dotyczy Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Gdańska 8A)	270 600,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
36.	Renowacja zabytkowej kamienicy przy ul. Wojska Polskiego 31	150.000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
37.	Fotowoltaika i Solary Słoneczne	2 460 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

Źródło: opracowanie własne

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Jednym z ważnych aspektów wdrażania programu rewitalizacji jest jego komplementarność. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zasada komplementarności pomiędzy różnymi projektami rewitalizacyjnymi jest realizowana przy użyciu różnych mechanizmów (narzędzi) - odpowiednio do konkretnego wymiaru komplementarności:

Komplementarność przestrzenna

Wyszczególnione projekty do realizacji w ramach niniejszego Programu będą realizowane przede wszystkim na wyznaczonych obszarach i są odpowiedzią na główne problemy występujące na ich terenie. Efekty realizacji będą odczuwalne nie tylko na danym obszarze, ale również dla mieszkańców niezamieszkałych na obszarach rewitalizowanych i tym samym nie będą pogłębiać się stany kryzysowe w innych częściach gminy Dobre Miasto.

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają przestrzennie oraz zachodzi między nimi efekt synergii. Realizacja projektów skutkuje wykonaniem określonej wizji gminy Dobre Miasto w 2024 r., tj. zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Dodatkowo zagospodarowanie przestrzeni publicznej do pełnienia nowych funkcji powinno być poprzedzone analizą decyzji przestrzennych wraz ze skutkami zmiany przeznaczenia terenu.

Biorąc pod uwagę wskazane projekty został spełniony wymóg zapewnienia komplementarności.

Mechanizmy komplementarności przestrzennej to: schematy ideowe organizacji przestrzennej projektów, koncepcje zagospodarowania przestrzennego, miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego.

Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają tematycznie, sprawiając, że *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto* będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Realizacja dopiero wszystkich projektów w ramach Zintegrowanego przedsięwzięcia pozwoli w pełni osiągnąć zakładane cele. Pozostałe projekty również są komplementarne względem siebie – ich cele zakładają m.in. wzrost potencjału turystycznego i kulturalnego poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego w Dobrym Mieście, wzrost tożsamości lokalnej, aktywizację zawodową i społeczną poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów występujących na obszarach zdegradowanych bądź znaczącym zmniejszeniem ich skali.

W aspekcie komplementarności problemowej istotne jest określenie efektów rewitalizacji. Dlatego też w niniejszym dokumencie wskazano do każdego projektu pożądane rezultaty wynikające z jego realizacji, które ułatwiają wybór odpowiednich wskaźników osiągnięcia celów.

Dodatkowo istnieją powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy wpisanych w inne dokumenty Dobrego Miasta (np. Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Plan zagospodarowania przestrzennego).

Mechanizm komplementarności problemowej zastosowany w LPR określa powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy oraz zwiększa dopasowanie tematyczne projektów realizowanych przez inne podmioty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalnej

W ramach Programu zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy. W ramach w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego zostanie wykazana *Grupa robocza ds. rewitalizacji*. System pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Ponadto w 2014 r. powołano Grupę Roboczą (zmieni nazwę na Komitet Rewitalizacji), która pełni forum dialogu i współpracy i odpowiedzialna jest m.in. za aktualizowanie katalogu projektów i monitorowanie przebiegu procesy rewitalizowanego.

Szczegółowa procedura wdrażania LPR znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania.

Komplementarność międzyokresowa

Zintegrowane przedsięwzięcie *Innowacyjna rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni Dobrego Miasta* główną szansą na zwiększenie perspektyw życiowych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem jest komplementarne do już zrealizowanych projektów współfinansowanych z unijnych środków, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007 – 2013:

- „Adaptacja dawnego budynku magazynowego wraz z otoczeniem na Stodołę Kultury w Dobrym Mieście”
- „Rewitalizacja zabytkowych kamienic w ciągu ulicy Sowińskiego i Placu Św. Katarzyny Aleksandryjskiej wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w Dobrym Mieście”
- „Modernizacja zabytkowego budynku Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Dobrym Mieście z rozszerzeniem funkcji do Lokalnego Centrum Kultury”.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Dobre Miasto* będą finansowane z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS - pod warunkiem otrzymania dofinansowania), bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Innym źródłem finansowania rewitalizacji jest budżet gminy lub środki własne innych podmiotów realizujących przedsięwzięcia jak również środki zewnętrzne z innych źródeł.

8. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto jest częścią Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow, który jest dokumentem określającym cele i programy działań na kilka lat i w związku z tym wymaga systematycznej pracy nad jakością i spójnością realizowanych zadań. Realizacja głównego programu obejmującego 14 miast wymaga określenia zasad wdrażania wynikających z niego projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych.

Proces wdrażania programu jest zadaniem złożonym, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z interesariuszami. Wdrożeniu Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Rolę Koordynatora programu pełni Stowarzyszenie Polskich Miast Sieci Cittaslow. Stowarzyszenie może zlecić wykonywanie określonych obowiązków podmiotom zewnętrznym.

Koordynator odpowiada za wdrożenie całego programu. Do zadań Koordynatora należy w szczególności:

- zatwierdzenie Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow po zatwierdzeniu jego części składowych przez gminy;
- podpisanie umowy z Instytucją Zarządzającą na realizację Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow;
- w przypadku konieczności - dokonywanie okresowej aktualizacji programu;
- co najmniej raz na pół roku zebranie od gmin informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych Zintegrowanych Przedsięwzięć Inwestycyjnych i sporządzenie raportu z realizacji Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow a następnie przekazanie go do Instytucji Zarządzającej.

Za realizację zadań w zakresie poszczególnych miast sieci CITTASLOW odpowiedzialne będą gminy. Do zadań poszczególnych gmin będzie należało w szczególności:

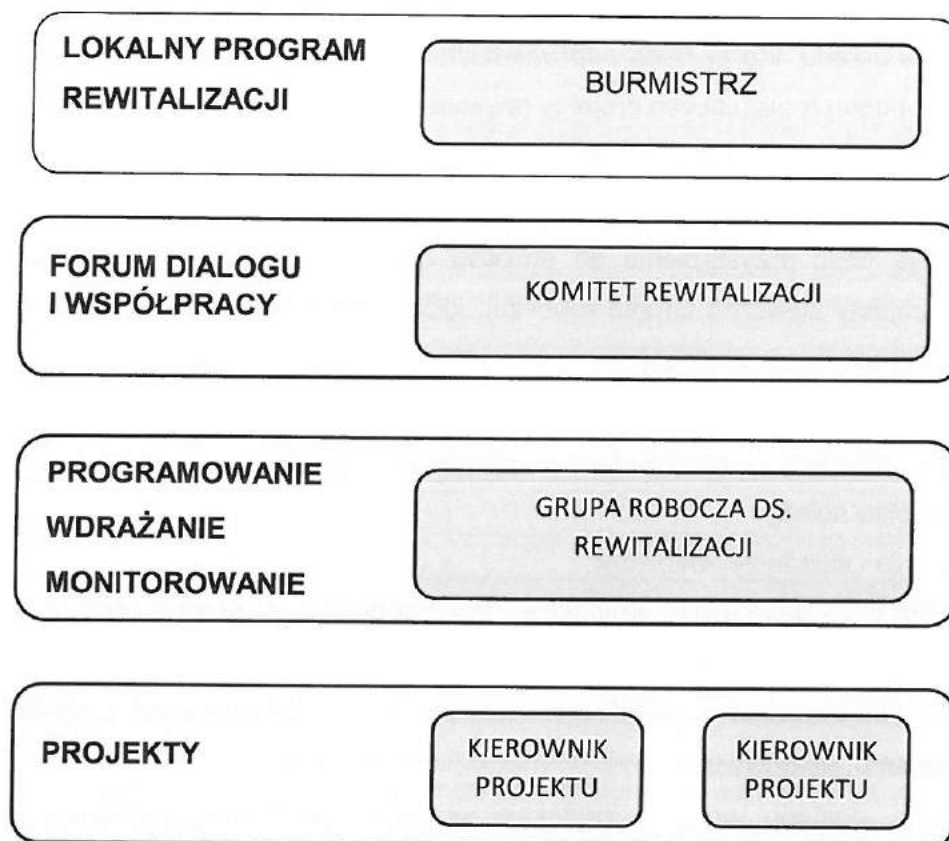
- zatwierdzenie Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie danego miasta;

- zapewnienie udziału społeczeństwa na każdym etapie wdrażania zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwy proces wdrażania programu wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. *Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow* jest "własnością" społeczności lokalnej, ponieważ dla niej przede wszystkim był budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne;
- zgłaszanie do koordynatora programu konieczności aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- bieżącej analizie stopnia realizacji zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych;
- przekazywania raz na pół roku do koordynatora programu informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Dobre Miasto to dokument strategiczny, który diagnozuje sytuację obecną w mieście oraz określa obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska w aspekcie społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Zadaniem *Lokalnego Programu Rewitalizacji* jest przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Programem odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Dobre Miasto

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny jest **Burmistrz**, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Natomiast za koordynację przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji zapisanych w Programie odpowiada **Komitet Rewitalizacji**.

Komitet sprawuje funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierający proces rewitalizacji na wszystkich etapach.

Zadania Komitetu:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
4. Aktualizacja katalogu projektów;
5. Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
6. Przedkładanie Burmistrzowi projektów aktualizacji Programu.

Z ramienia Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście zostanie powołana w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia Programu dodatkowo **Grupa robocza ds. rewitalizacji** składającej się z pracowników urzędu, którzy będą odpowiedzialni za zbieranie informacji od podmiotów (kierowników projektów) realizujących projekty rewitalizacyjne w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto*. Ponadto Grupa robocza ds. rewitalizacji powinna przygotowywać raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu. Podmioty zgłaszające swoją chęć przystąpienia do procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów, powinni swoje projekty zgłaszać Grupie roboczej, która następnie wnioskuje o aktualizację Programu do Komitetu ds. rewitalizacji.

Natomiast **Kierownicy projektów** zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań Kierowników projektu należy:

- opracowywanie i składanie wniosków;
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów;
- zlecanie zadań projektowych;
- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem;
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie;
- zarządzanie zmianami;
- odbieranie poszczególnych zadań;
- rozliczenie projektu.

Informowanie i promocja LPR jest jednym z działań procesu rewitalizacji. Celem informowania społeczeństwa jest w szczególności próba zaangażowania mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji miasta poprzez pozyskiwanie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo należy przekazywać interesariuszom postępy w zakładanych działaniach.

Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto* zależy nie tylko od władz Gminy, ale również od jednostek podległych, mieszkańców miasta, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją LPR, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu wyszczególnienie problemów społeczno-gospodarczych i wyznaczenie obszarów oraz projektów, utworzenie podstrony internetowej umożliwiającej umieszczanie artykułów i opinii nt. realizowanych projektów, kwestionariusze, obserwacja oraz wywiady. Materiały uzyskane

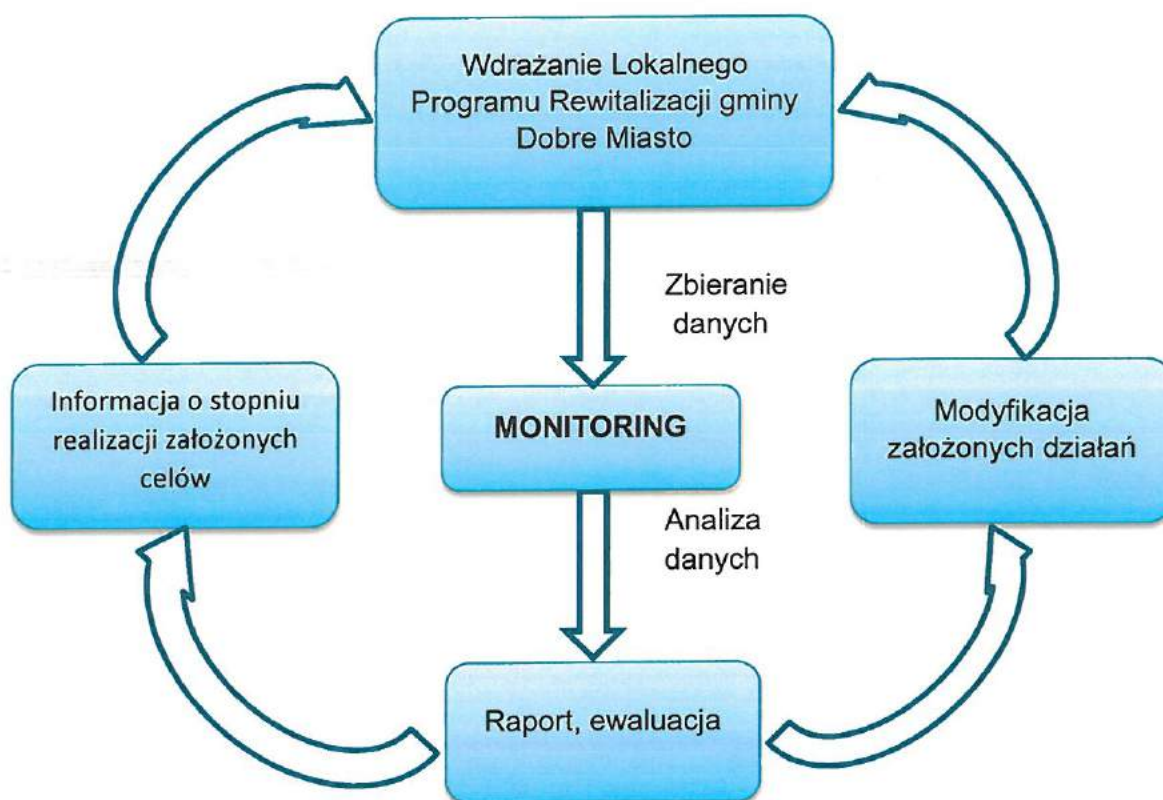
podczas procesu uspołeczniania powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Komitet Rewitalizacji w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

W przypadku wymogów wprowadzenia znaczących zmian w dokumencie należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy Programu. (tj. np. zmiana obszaru, nowe projekty). Zmiany dotyczące aktualizacji danych w katalogu projektów Komitet Rewitalizacyjny dokonuje okresowe co najmniej raz do roku i podaje do wiadomości publicznej.

9. System monitorowania Programu

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów zgodnie z okresami raportowania przewidzianymi dla RPO WiM 2014-2020, jednak nie rzadziej niż w okresach półrocznych. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Monitoring LPR powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu, natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania LPR zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości

życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Ocena realizacji programu rewitalizacji oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym zakłada się pomiar: produktów, rezultatów i oddziaływania programu.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	7
Tabela 2. Liczba ludności gminy miejsko-wiejskiej Dobre Miasto.....	13
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Dobre Miasto.....	14
Tabela 4. Migracja w gminie Dobre Miasto.....	15
Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Dobre Miasto.....	15
Tabela 6. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście.....	20
Tabela 7. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Dobre Miasto w latach 2010-2015	32
Tabela 8. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Dobre Miasto według sekcji PKD 2007	32
Tabela 9. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014.....	34
Tabela 10. powierzchnia gruntów wg ich kategorii	40
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w Dobrym Mieście	50
Tabela 12. Potencjalny obszar zdegradowany.....	51
Tabela 13. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna.....	53
Tabela 14. Stan kryzysowy w sferze społecznej.....	53
Tabela 15. Dane wyjściowe do wyznaczania obszaru zdegradowanego – sfera techniczna i funkcjonalno- przestrzenna	54
Tabela 16. Stan kryzysowy w sferze technicznej i funkcjonalno-przestrzennej.....	55
Tabela 17. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 1	67
Tabela 18. Projekty uzupełniające	80
Tabela 19. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Dobre Miasto.....	92

Spis wykresów

Wykres 1. Bezrobotni według płci w gminie Dobre Miasto	16
Wykres 2. Bezrobotni wg wieku.....	17
Wykres 3. Bezrobotni według wykształcenia	17
Wykres 4. Bezrobotni wg stażu pracy.....	18
Wykres 5. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy.....	19
Wykres 6. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej.....	21
Wykres 7. Statystyka przestępstw w Dobrym Mieście (stan na 31.12.2014 r.)	26
Wykres 8. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto	27
Wykres 9. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto.....	28
Wykres 10. Frekwencja w wyborach	29
Wykres 11. Podmioty gospodarcze według wielkości.....	34

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Dobre Miasto na tle województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu olsztyńskiego	10
Rysunek 2. Mapa Obszaru.....	56

Spis schematów

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Dobre Miasto	101
Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji	104

PRZEWODNICZĄCY RADY

Joachim Zawacki

